Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 235. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 27-го ЖОВТНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 27, 1977 No. 235. VOL. LXXXIV.

ГУБЕРНАТОР БИРН ЗАПОВІДАЄ ІНТЕРВЕНЦІЮ В ОБОРОНІ РУДЕНКА, ТИХОГО

Губернатор Брендан Бирн з панями Камілією Смородською [зліва] і Олею Ставничою.

Ратерфорд, Н. Дж. — Губернатор стейту Ню Джерзі Брендан Т. Бирн заявив в неділю, 24-го жовтня, під час одногодинної зустрічі з представниками української громади в північній частині цього стейту, що він негайно вишле телеграму до голови американської делегації на конференції в Београді, амбасадора Артура Голберга, з вимогою поставити справу чотирьох українських політв'язнів на порядок нарад. Хоча він мав труднощі з вимовою їхніх прізвищ, губ. Бирн вказав на Валентина Мороза, Миколу Руденка, Олексу Тихого і Олексу Сергієнка.

Як відомо, губ. Бирн кандидує на ще одну чотирирічну каденцію з рамени Демократичної партії. Його республіканським опонентом є стейтовий сенатор Реймонд Бейтман.

Зустріч відбулася з ініціятиви Губернатора в приватному домі адв. Мирослава і пані Камілії Смородських, і в ній взяло участь біля 40 осіб, активістів українських громад, включно з головою Координаційної Ради УККА д-ром Мирославом Бихом, головою Окружної Ради СУА п-і Олею Гнатейко, головами відділів УККА в Ню Джерзі та представниками преси. Раніше асистенти губ. Бирна передали учасникам зустрічі заздалегідь видруковані відповіді на питання, поставлені йому представниками української громади ще минулого тижня. У відповідях, як і в короткому слові до зібраних губ. Бирн підкреслив своє „сильне зобов'язання" щодо прав людини і заявив, що використає також своє особисте знайомство з президентом Картером в цій справі. Він рівнож визнав конечність кращих зв'язків з поодинокими етнічними групами стейту і зобов'язався назначити одного члена свого кабінету для встановлення таких зв'язків. Губ. Бирн також обіцяв перевірити можливості акредитації і фондів для шкіл українознавства і поширення етнічних студій в публічних школах, від початкових до університетів.

Познайомившись особисто з учасниками зустрічі та відповівши на ще декілька питань, губ. Бирн від'їхав на чергову зупинку у своїй передвиборчій кампанії.

Олбанська округа вшанувала сл. п. Ст. і Я. Бандерів

(І.Д.)—Заходом об'єднаних Відділів ООЧСУ Олбанської округи в неділю 16 жовтня, в українських католицьких церквах в Амстердамі, Вотервлієті, Коговзі й Трой відправлено панахиди за сл. п. Степана і Ярославу Бандерів. По полудні, в 5 год. відбулися в залі Українського Клюбу у Вотервлієті ширші сходини українського громадянства, присвячені вшануванні сл. п. Ст. і Я. Бандерів. На сцені виднів Тризуб і портрет Провідника ОУН на тлі прапору ОУН і українського національного прапору. Голова ООЧСУ, інж. М. Свідерський відкрив жалобні сходини, закликаючи вставанням з місць та хвилинною мовчанкою вшанувати Покійних. Відтак ред. І. Дурбак прочитав доповідь про життєвий шлях сл. п. Ст. Бандери, його діяльність, ідеологію та історичні заслуги, зокрема у відновленні української державности Актом з 30 червня 1941 р.

Зиновія Білас прочитала зворушливий спомин про сл. п. Ярославу Бандеру та її родину. Вона теж приготовила виставку знимок і вирізків з преси про родину Ст. Бандери. Відспіванням „Не пора" закінчено ці сходини, що відбулися при чисельній участі нашого громадянства Олбанської округи.

Опісля відбулася нарада членства ООЧСУ у справі дальшої діяльности. Ухвалено відбути в неділю, 30 жовтня, в 5 год. в залі Українського Клюбу у Вотервлієті Святочні сходини з нагоди Листопадових Роковин і 35-ліття УПА. Під час сходин члени ОЖ ОЧСУ переведуть збірку на Фонд ім. Ст. Бандери.

Управа НТШ в ЗСА радитиме цієї суботи

Ню Йорк. Цієї суботи, 29-го жовтня, тут у власних приміщеннях при 302 Вест 13-та вулиця відбудеться в год. 1-ій по полудні друге з черги пленарне засідання теперішньої Управи Наукового Т-ва ім. Шевченка. На порядку нарад, крім відкриття і формальностей та прийняття протоколу з попереднього засідання, передбачені звідомлення голови проф. д-ра Ярослава Падоха, наукового секретаря проф. д-ра Миколи Чировського і скарбника д-ра Володимира Нестерчука та, евентуально, інших членів Управи. Дальше буде обговорення і схвалення звідомлень Президії і, вкінці, Управа розгляне та вирішить такі справи, як 30-річчя НТШ в ЗСА, справу набуття нового дому, англомовне видання Історії України-Руси М. Грушевського та ін.

ДОПОВІДЬ Д-РА Д. БОГАЧЕВСЬКОГО У ВАШІНҐТОНІ

Вашінгтон. — Місцевий Осередок Наукового Т-ва ім. Шевченка інформує, що в суботу, 5-го листопада, тут у приміщенні Українського Православного Дому при 16-ій і Блегден вулиць відбудеться в год. 6-ій вечора доповідь д-ра Данила Богачевського, голови Осередку НТШ у Філядельфії, на тему: Проблема державницького проводу.

ЗАХІДНІ АЛЬЯНТИ УЗГІДНИЛИ ПЛЯН ЗМЕНШЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ В ЕВРОПІ

Вашінгтон. — Уряди ЗСА, Великої Британії і Західньої Німеччини узгіднили плян зменшення збройних сил в Европі, сподіваючись, що він буде більш сприятливий Совєтському Союзові та його сателітам та зрушить переговори в цій справі у Відні, які є в застою майже від їхнього початку в жовтні 1973-го року.

Згідно з цим пляном, ЗСА мали б відтягнути 29,000 вояків і 1,000 ракет з нуклеарними головками в заміну за відтягнення Совєтським Союзом від 65,000 до 70,000 вояків і між 1,500 до 1,700 танків. Переговори у Відні ведуться в справі редукції збройних сил в Польщі, Чехо-Словаччині, Східній Німеччині, Західній Німеччині, Голляндії і Люксенбурзі. Крім того нового пляну, який є фактично незначною модифікацією пляну з 1975-го року, речники уряду ЗСА заявили, що Америка взяла б навіть до уваги припинення продукції невтронної бомби в заміну за згоду Москви поставити сильніший наголос на конечність контролі зброї і військ в Европі.

Новий плян, який рівнож передбачає в будуччині замороження на однаковому числі збройних сил в країнах західньої і східньої Европи, був предложений країнам Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО).

Ще заки він був переданий для розглянення урядам країн НАТО, новий плян зустрінувся з гострою критикою кругів Пентагону і Конґресу ЗСА, які добачають в ньому неспівмірні концесії Москві. Критики вказують на факт, що у відсутності специфічних вимог, СССР міг би відтягмути свої слабше вивінувані збройні сили з Польщі і Чехо-Словаччини, залишаючи війська і модерні танки типу Т-72 в Східній Німеччині, на пограниччі із Західньою Німеччиною. Крім цього, заявляють критики плян дозволяє Москві надальше вдержувати в Східній Европі біля 11,000 модерних гармат і таке ж число збройних возів.

Уряд ЗСА старається представити цей новий плян як більш приємливий для СССР.

СЕНАТ ПРОГОЛОСУВАВ ПРОДОВЖИТИ ПЕНСІЙНИЙ ВІК

Вашінгтон. — В середу, 9-го жовтня, Сенат 87-ма голосами проти 6-ох проголосував законопроєкт, який пропонує, щоб відтепер працедавці мали право змушувати своїх робітників йти на пенсію від 70-го року життя, замість від 65-го.

Відбулася Велика Рада Уладу Пластового Сеніорату

Ню Йорк (Оксана Бачинська). — Дев'ята Велика Рада Уладу Пластового Сеніорату відбулася в днях 8 і 9 жовтня ц. р. в „Голідей Інн", Соммервіл, Н. Дж. Раду відкрив о год. 5-ій по пол. Голова Уладу Пластового Сеніорату — Теодосій Самотулка. Присявних було 75 пластунів із ЗСА, Канади й Англії. До президії з'їзду ввійшли: М. Ценко (ЗСА) — предсідник, І. Лагодинська (Англія) — заступник, О. Марченко (Канада) і О. Бачинська (ЗСА) — секретарі, До Почесної Президії покликано Начального Пластуна — Ю. Старосольського, Голову Головної Пластової Ради — Я. Гладкого, Голову Головної Пластової Булави — Л. Романкова та Голову Крайової Пластової Старшини ЗСА — А. Миця. Після прийняття порядку нарад обрано такі комісії: мандатно-верифікаційну, правильникову, номінаційну, фінансову, резолюційну і видавничу. Відтак відчитано звіти Головної Булави Уладу Пластового Сеніорату та відбуто дискусію над звітами. В дальшому подано звіт Головної Пластової Ради з перевірки діловодства Гол. Булави УПС. Одноголосно уділено абсолюторію уступаючій Головній Булаві.

В часі спільної вечері присутніх привітали Начальний Пластун Ю. Старосольський, Голова Головної Пластової Булави Л. Романків, Голова Крайової Пластової Старшини — А. Мицьо і представниця Пласту в Англії — Ія Лагодинська. Відчитано письмові привіти. Цього ж вечора Начальний Пластун вручив орден св. Юрія в Золоті М. Василикові і М. Юзенівові, а Голова Крайової Пластової Старшини ЗСА — орден св. Юрія в Сріблі М. Титлі та св. п. о. Йосифові Чайковському. В неділю рано відчитано звіти комісій та прийнято резолюції. Вибрано новий склад Головної Булави Уладу Пластового Сеніорату: Дарія Франкен — голова, члени: Дарія Бойдуник, Ірина Кравців, Роман Барановський, Михайло Звонок, Андрій Лемішка, Анатоль Прасіцький та Маркіян Титла.

Велику Раду закрито відспіванням пластового гимну о год. 1:30 по пол.

Ігор Зварич переобраний на голову ТУСМ

Філядельфія, Па. — Ігор Зварич був переобраний на голову Крайової Управи Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Миколи Міхновського (ТУСМ) під час 10-го Конгресу, який відбувся тут в „Голідей Інн" минулої суботи і неділі, 23—24 жовтня ц. р.

І. Зварич є 22 літній студент з Йонкерсу, який студіює комерційні науки у Пейс університеті, приготовляючись тепер до ступеня магістра. Він рівнож є активний в УККА і в СУМА.

В Конгресі взяло участь 50 делегатів з Осередків діяльности в Ню Йорку, Гемпстеді, Ірвінгтоні, Філядельфії, Йонкерсі і Детройті.

В додатку до ділових нарад, які включали звіти членів Управи та представників Осередків, дискусії, вибір керівних органів та схвалення резолюцій, делегати брали участь в панелі на тему: „Українська Національна Революція". Панелістами були Володимир Зарицький і Роман Зварич.

Крім І. Зварича, до нообраної Управи увійшли: Андрій Прятка — екзекутивний віцепрезидент; Іван Яворський — заступник на Схід; Юрій Смик — заступник на Захід; Оксана Дацьків — головна секретарка; Ліда Квасній і Орися Зазилькевич — секретарі; Стефа Грицковян — фінансовий референт; Ірина Квасній — пресовий референт; Роман Зварич — ідеологічний референт; Володимир Іваськів, Володимир Фриз та Марійка Юрах — члени. На голову Контрольної комісії був обраний Лев Іваськів, а на голову Товариського суду — Володимир Зарицький.

СОВЄТИ В БЕОҐРАДІ НАМАГАЮТЬСЯ ВІДВЕРНУТИ УВАГУ ВІД ПРАВ ЛЮДИНИ

Београд, Югославія. — Делегація Совєтського Союзу на Европейській Конференції для справ безпеки і співробітництва в Београді настоювала на сесії в понеділок, 24-го жовтня ц.р., щоб учасники Конференції погодилися на відбуття нової роззброєневої наради, завданням якої було б не тільки застановлятися над справою скорочення військових частин і зброї в Центральній Европі, але також зайнялася б урегулюванням великих військових маневрів, про які згадували на раніших сесіях малі держави, зокрема Швеція, Данія, Румунія й інші. Румунський представник при тому згадував, що дуже часто великі совєтські військові частини, без попереднього попередження урядів східньо-европейських держав, раптово пересуваються у великій кількості аж до румунського кордону, а потім раптом відходять, викликаючи у малих державах оправданий страх. Юлій Воронцов, голова совєтської делегації в Београді, пропонуючи відбуття такої конференції заявив, що вже найвищий час, щоб европейські країни почали серйозно думати про роззброєння і свою безпеку. Політичні спостерігачі вважають, що совєтська пропозиція про відбуття нової конференції є однією із справ, які прийдуть на чергу обговорення Европейської Конференції в будучому і упро які згадував в Москві генеральний секретар ЦК КПСС Леонід Брежнєв, виступаючи в четвер, 20-го жовтня ц.р., на парадному обіді в честь прем'єра-міністра Індії Морарджі Р. Десаї, який приїхав до Совєтського Союзу з офіційною візитою. В Београді панує загальне переконання, що СССР новою пропозицію хоче відвернути увагу Конференції від теми людських прав, яка все ще домінує на сесіях. Доказом того може послужити також коментар в газеті „Правда", органі ЦК КПСС, поміщений в неділю, 23-го жовтня, в якому, між іншим, говориться, що делегати З'єднаних Стейтів Америки на Конференції в Београді складають „зумисно гострі заяви" про права людини і тим самим створюють „атмосферу напруження". „Правда" оцінює атмосферу в Београді, як неприємливу, і всю відповідальність за це намагається скинути на голову делегації ЗСА Артура Голдберга та американську делегацію взагалі, яка, мовляв, старається вчити інші держави, як вони мають полагоджувати свої внутрішні справи.

Амбасадор Голдберг після виступу Воронцова в Београді, заявив, що ЗСА готові простудіювати пропозицію СССР і діятимуть, якщо йдеться про роззброєння, згідно з напрямними президента Джіммі Картера, з'ясованими ним на XXXII Сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй на початку цього місяця.

Совєтський полковник повернув Брежнєву усі свої медалі

Москва. — Лев Овсіщер, полковник Червоної армії в стані спочинку, який тепер живе в столиці Білорусії Мінську, ветеран Другої світової війни, приїхав до Москви і залишив в бюрі Верховної Ради СССР усі свої 16 військових медаль з проханням передати їх генеральному секретареві ЦК КПСС Леонідові І. Брежнєву, як протест проти поведінки совєтських емігранційних чинників, які відмовляються видати йому візу на виїзд за кордон. „Ню Йорк Таймс" твердить, що совєтські поліцисти не перешкоджали полковникові-ветеранові, коли він заходив до будинку Верховної Ради. Урядуючій особі Овсіщер заявив: „Це моя кров, мій піт, моя льояльність на протязі 27 років служби в армії, але рівночасно моє розчарування". Приблизно п'ять років тому полк. Овсіщер вніс прохання на виїзд з СССР, але його аплікацію відмовились розглядати в емігранційному бюрі, бо він має військове минуле і є старшиною Червоної армії в запасі. Овсіщер, якому минуло 57 років життя, був звільнений з війська в 1961 році.

Син дисидента відмовився служити в Червоній Армії

Москва. — 18-річний син совєтського дисидента Владіміра Слепака відмовився від служби в Червоній армії, рискуючи ув'язнення і засудом на 3 роки концтабору. Леонід Слепак, аплікацію якого на виїзд до Ізраїля відкидають совєтські чинники вже вісім років, заявив, що він з'явився, як цього вимагає закон в поборовій комісії, відмовився від служби в армії і передав написаний протест міністрові оборони СССР, у якому говориться, що він фактично є громадянином Ізраїля і вважає Ізраїль своєю батьківщиною. Уся родина Слепаків, яка включає батька, маму і двох синів, переживає переслідування совєтської поліції, яка систематично відмовляється підписати документи на виїзд з СССР. Владімір Слепак працював раніше інженером-електроніком, але втратив працю після того, як вніс аплікацію на виїзд.

Китай пробує упорядкувати свої внутрішні справи

Пекін. — Ройтер інформує, що голова китайської Комуністичної партії і прем'єр-міністер Гуа Куо-фенг поробив вже всякі заходи, щоб найдалі до березня 1978 року скликати наради парламенту Китайської Народньої Республіки, який апробував би усі зміни, які наступили в Китаю від смерти Мао Тсе-тунга у вересні 1976 р. Офіційне китайське пресове агентство „Гсінгуа" заявляє, що Гуа проголосив своє бажання скликати Народній Конгрес в приявності багатьох членів Політбюра китайської Компартії і визначних членів Центрального Комітету. Він при тому заявив, що багато міжнародних і внутрішніх справ чекають на полагодження і їх не можна відкладати в безконечність. Китайських парламентаристів, щось подібне, як совєтських депутатів до Верховної Ради, обирають раз на п'ять років і вони сходяться раз на рік, щоб без опозиційним голосуванням затвердити працю ЦК Компартії і прийняти запропоновані, знову ж таки тісно Компартією, евентуальні зміни у конституції КНР. З огляду на непевність ситуації в Китаї, наради парламенту не скликалися регулярно. Останні такі збори відбулися в січні 1975 року. Народній Конгрес обиратиме тим разом нового голову, який є номінальним президентом держави.

СУД НАД РУДЕНКОМ І ТИХИМ ВІДБУВСЯ У ПОВНОМУ ЗАСЕКРЕЧЕННІ

Микола Руденко

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — Як ми останньо повідомляли, у самвидавному документі п. н. „Суд у справі О. Тихого та М. Руденка" подається доволі детальний запис того, що проходило у судовій залі в місті Дружківка у днях 23 червня до 1-го липня ц. р. Сьогодні передаємо ті з'ясування згаданого документу, в яких розповідається про події 17 і 28 червня, коли, крім спеціально призначених органами КГБ осіб, ніхто ні з рідні підсудних, ні знайомих не могли продістатися на залу суду. У самвидавному документі сказано:

Суд в справі Тихого й Руденка розпочався 23-го червня 1977 року, але їхні родини дізналися про це лише 27 червня, коли отримали повістки з'явитися, як свідки, на 10 годину 28 червня в суд м. Дружківка, Константинівського району Донецької області.

Родичі з'явилися на один день скоріше, ніж було зазначено в повістках, тобто 27 червня.

Голова Нарсуду м. Дружківка — Микола Олексієвич Ладиській сказав, що суд у справі Тихого й Руденка відбудеться в іншому будинку, але відмовився сказати де саме, мотивуючи, що виклик є на 28 червня, а сьогодні тільки 27. (Закінчення на стор. 5-ій)

В. Лісового і Д. Шумука перевезли до таборів, С. Караванський продовжує голодівку, В. Стус поважно хворий

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — В половині вересня ц. р. перевезли назад до Мордовських таборів Данила Шумука і Василя Лісового, які, як ми вже повідомляли, озили до Києва „для обробітки" в КГБ. У випадку Д. Шумука, якого тримали цілий місяць у будинку КГБ при вул. Короленка 33, органи КГБ намагалися добитися „нових свідчень" проти Валентина Мороза та спровокувати його на „кампанію" проти нього. Згідно з вістками, які надійшли з України, Шумук відкинув усі „пропозиції" КГБ. Під час його побуту в Києві, йому дозволили на побачення з донькою і дружиною Оленою Яновською. Шумука відвезли знову до Мордовського табору в Сосновці (431120 Мордовська АССР, п/о Сосновка, п-я ЖХ 385/1-6).

Без наслідків залишилися також усі намагання КГБ заломати Василя Лісового, якого теж возили до Києва з метою заставити його „покаятися". Після того його знову забрали до Мордовського табору (ЖХ 385-19). Під час його перебування в Києві, органи КГБ робили натиск на його дружину Віру, щоб вона вплинула на нього по лінії їхніх бажань, від чого вона відмовилася.

Святослав Караванський, який теж перебуває в Мордовському таборі Сосновка, продовжує безтермінову голодівку для протесту проти нових знущань над ним таборової адміністрації. Караванський домагається перегляду і засуду і признання йому статусу політичного в'язня.

Наспіли також вістки, що Василь Стус, який від січня ц.р. перебував на засланні в пос. Матросово в Магаданській області, є дуже серйозно хворий. Він тепер знаходиться у травмі в лікарні.

Комітет Оборони В. Мороза в Канаді заповідає протестну демонстрацію

Торонто. — Комітет Оборони Валентина Мороза повідомляє що в неділю, 6-го листопада 1977 р., відбудеться протестна демонстрація перед будинком совєтської амбасади в Оттаві. Демонстрація, яка відбудеться в 60-ті роковини большевицької революції, має за ціль натаврувати шестидесятирічний большевицько-російський терор супроти українського народу та стати в обороні України — її національних, людських та релігійних прав, і в обороні українських патріотів, які сьогодні караються в тюрмах, концтаборах та психіятричних катівнях. Демонстрація розпочнеться о 2-ій годині по полудні біля канадського парляменту („Парлямент Гіл"), при участи канадських політичних діячів, а відтак учасники демонстрації перейдуть під совєтську амбасаду маніфестаційним походом вулицями Оттави.

Комітет Оборони В. Мороза закликає членство українських організацій та цілу українську патріотичну громаду відмітити акцією початок шестидесятих роковин Української Національної Революції та відновлення Української Державности у двадцятому столітті, взявши масову участь у цій маніфестаційній демонстрації в обороні України.

Демонстрація відбудеться під патронатом Онтарійської Провінційної Ради КУК.

Д-р М. Штерна продовжує виступи в українських громадах в Америці

Ню Йорк, Н.Й. (УККА). — По своїх виступах перед українською громадою в Ню Йорку, Чікаго, Вашінгтоні, Бостоні та Філядельфії, д-р Михайло Штерн виступить в найближчих двох тижнях ще в таких українських громадах:

В п'ятницю і суботу, 28 і 29 жовтня 1977 р., він відвідає Детройт, Міч., та промовлятиме на публічному зібранні в суботу, в год. 6-ій вечора, в авдиторії української католицької школи в Гемтремку.

В неділю, 30-го жовтня ц.р., д-р Штерн виступить перед українською громадою в Боффало, Н.Й., в залі „Дніпро".

В неділю, 6-го листопада, д-р Штерн промовлятиме в Нюарку, Н.Дж. (місце зустрічі та годину подасться пізніше).

В п'ятницю, 11-го листопада, відбудеться зустріч д-ра Штерна з українською громадою в Клівленді, Огайо, в авдиторії школи св. Йосафата (година буде подана пізніше).

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Паперова свобода

Совєтська преса зарясніла тепер статтями на тему нової конституції, прийнятої на останній сесії Верховної Ради СССР 7-го жовтня ц.р., яку совєтські автори пов'язують з правами людини і політикою співіснування, базованою на взаємному порозумінню держав з різними політичними системами. Автори проєкту нової совєтської конституції, а в першу чергу сам генеральний секретар ЦК КПСС і голова Президії Верховної Ради Леонід І. Брежнєв, подбали, щоб ця суто-пропагандивна нотка совєтської політики була конституційно закріплена і щоб комуно-московські верховоди могли в будучому на неї покликатися, хоч відомо, що в совєтській системі взагалі немає місця для таких справ, як права людини.

Г. Кузнєцов, заступник головного редактора журналу „За рубежом", покликаючись на 29-ту статтю нової конституції, пише в київській „Радянській Україні", що „відносини СССР з іншими державами будуються на основі державницьких принципів, взаємної відмови від застосування сили або погрози силою; суверенної рівности; непорушности кордонів; територіяльної цілости держав; мирного врегулювання спорів; невтручання у внутрішні справи; поважання прав людини і основних свобод; рівноправности і права народів розпоряджати своєю долею". Очевидно все це про що говорить Кузнєцов, чи пишеться у 29-ий статті нової конституції, яка, як відомо, є нічим іншим у практичному значенні, як безвартісним куском паперу, — є суцільною совєтською лже-пропагандою і є в дійсності суцільним запереченням існуючого стану і практик в СССР. У повідомленні РАТАУ, з приводу прийняття нової конституції говориться, що Леонід Брежнєв, який виконував також функцію голови Конституційної Комісії, заявив при реферуванні проєкту на сесії Верховної Ради, що „в проєкті повніше і ясніше, ніж будь-де і будь-коли, зафіксовано права і свободи громадян та гарантії їх здійснення" і що „положення проєкту в цій галузі повністю відповідають прийнятій ООН Загальній декларації прав людини". Якже ж тоді погодити слова совєтського верховоди з фразою у тій же совєтській пресі, що Захід, мовляв, намагається за допомогою галасу щодо прав людини „прищепити в СССР суспільні норми, властиві буржуазному суспільству й цілком непритаманні, ба навіть ворожі радянському суспільству". Значить, голова Конституційної Комісії Леонід Брежнєв сказав неправду, бо совєтській системі дійсно невластиве і чуже поняття прав людини і що такі права совєтські диктатори вважають абсолютною рисою „буржуазного суспільства". Пощо ж тоді було знімати стільки галасу з приводу прийняття нової конституції і навіщо Леонід Брежнєв ставив свій підпис під Гельсінкською угодою, яка у кінцевому акті вимагає пошанування цих прав усіма країнами-учасницями Гельсінкської конференції? Очевидно, що зроблено це тільки для чергового обману західнього світу, бо права людини в СССР ломлять на кожному кроці, а хто їх домагається, той попадає до психіятричних заведень, а в крайньому випадку до концентраційних таборів чи в'язниць.

Виставка скульптур Миколи Голодика

Ню Йорк. — Тринадцять модерних скульптур показує на виставці з 1-го до 30-го жовтня ц. р. український скульптор-модерніст Микола Голодик у залі Сіріал Федерал Сейвінг Ас-н при 140 Вілльям вул. та при 99 Чорч вул. Відчинено від 8 год. ранку до 6 год. вечора.

Мистець Микола Голодик народився 1924 р. в Україні, працював декоратором сцени у Відні й Зальцбургу та потім в Буенос Айресі, де здобув золоту медалю за скульптуру „Ексодус". У Ню Йорку виставлявся на Рокефеллер Плаза в 1972 р. Він є членом Ліги скульпторів, Українського Інституту Америки, ОМУА. Серед показуваних тепер скульптур вирізняється „Полет", „Пошуки", „Альфатрон", „На межі тиші".

М. Мельник

ТАКТИЧНИЙ КРОК ВЗАД

Нова конституція СССР це для національної політики російського окупанта черговий великий скок вперед. Та тут цікаво, як залізна послідовність російської правлячої верстви пов'язана теж з великою дозою обережности і еластичности. Та хоч перманентні амбіції й інтереси тої імперської нації зустрічаються час до часу з поразками, їхня актуальність не зникає. Раніше чи пізніше, за десять чи п'ятдесят років, в такий чи інший спосіб, росіяни тих цілей досягають.

З тієї точки зору відносини між росіянами і українськими гетьманами після Переяславської угоди є дійсно повчаючі. Зокрема приклонники „реальної політики" та пропоненти визволювання українців від комуністів замість від росіян скористали б багато, коли б тим не дуже довгим періодом української історії ближче поцікавились.

У вісімнадцятих роках Україна від Росії відірвалась, та дуже скоро процес імперської політики розпочався знову. І так Ленін включив Україну в імперію, залишаючи українцям маленьку дозу автономії. Сталін зцентралізував комуністичну партію СССР, і відтоді політичні наставники України були наставлювані виключно російським урядом, без хоч якої співучасти українців. Таким чином усі адміністратори країни, економіки, шкільництва, культури, науки, преси і засобів комунікацій стали урядовцями російського уряду.

Хрущов зробив дальший стрибок великих розмірів. Він зліквідував обов'язкове навчання української мови в обставинах, коли — з огляду на політичну і економічну структуру країни — кар'єри мільйонів людей залежать від їхньої не партійної, а національної льояльности до росіян, чи навіть від їхньої готовости змінити свою національність.

І врешті Брежнєв впровадив в конституцію поняття „совєтського народу" та затвердив там формально ліквідацію економічної автономії республік. І тепер знову прийшов маленьких крок взад.

Як я уже кілька разів на сторінках „Свободи" звертав на те увагу, після XXIV З'їзду КПСС Щербицький вирішив, що існування „совєтського народу" виключає існування українського народу. Через якийсь час він вживає термінів „трудящих", „хліборобів", „письменників України". Аж тоді геніяльна ідея прийшла йому до голови. Він впровадив поняття „народу України". Термін „український" майже зник з обігу. Я навіть пригадую принаймні три промови команданта Спілки Письменників України Козаченка, який, говорячи про українську літературу, ні разу не вжив терміну „український".

Аж тут, недовго після проголошення проєкту конституції, я майже очам не вірив, коли завважив, що Брежнєв погратулював за успіхи не хліборобам України, як він це досі робив, а українським хліборобам. Вручаючи кілька тижнів тому медалю Героя соціялістичної праці „Серп і Молот" Щербицькому, Брежнєв говорив не про комуністів України, а про українських комуністів і навіть про українську землю.

Показується, що цей поворот до терміну „українські" не був випадковий. У своїй промові з 4 жовтня Брежнєв склав таку заяву: „В СРСР, як відомо, склалась нова історична спільність людей — радянський народ. Деякі товариші — їх, правда, дуже небагато — зробили з цього неправильні висновки. Вони пропонують ввести до Конституції поняття єдиної радянської нації, ліквідувати союзні і автономні республіки, або різко обмежети суверенітет союзних республік, позбавивши їх права виходу з СРСР, права на зовнішні зносини. У тому ж напрямі ідуть пропозиції ліквідувати Раду Національностей і створити однопалатну Верховну Раду. Думаю, що помилковість таких пропозицій ясна. Соціяльно-політична єдність радянського народу зовсім не означає зникнення національних відмінностей. Завдяки послідовному проведенню ленінської національної політики, ми, побудувавши соціялізм, одночасно — вперше в історії — успішно вирішили національне питання. Непорушною є дружба радянських народів, у процесі комуністичного будівництва неухильно відбувається їх зближення, взаємне збагачення їх духового життя. Але ми стали б на небезпечний шлях, коли б почали штучно форсувати цей об'єктивний процес зближення націй".

На наслідки такого маленького кроку взад не треба було довго чекати. У своїй „передвиборчій" промові з 5-го жовтня Щербицький знову заговорив про український народ, і я тепер певний, що на якийсь протяг часу термін цей знову поверне на сторінки україномовної преси імперії.

Цей маленький зворот без сумніву показує на те, що введення поняття „совєтського народу" в конституцію і формальна ліквідація — у тій же конституції — економічної автономії республік викликали спротив в Україні й інших неросійських народів. Та спротив той ніяких суттєвих змін не спричинив. І „совєтський народ" і „економіка СССР становить єдиний народньо господарський комплекс" в конституції залишились. Зрештою, такі спротиви були вже і в минулому, і вони теж залишились без успіхів.

Але й сам Брежнєв у своїй цитованій вгорі заяві трактує цей маленький крок взад як чисто тактичне потягнення. Він же ж виразно говорить про те, що зближення націй в СССР це закон природи. Переклад фрази „закон природи", чи окреслення „об'єктивний процес" на мову загального вжитку означає, що „основна політика русифікації продовжуватиметься аж до її успішного завершення". Цього процесу непотрібно штучно приспішувати, щоб не викликати національного вовка з лісу. Російська провідна верства є, очевидно, переконана, що процес той закінчиться успішно, і тоді — за кількадесят літ — наступник Брежнєва не буде уже вагатись. Він напевно прийме пропозицію ЦК КПУ, Президії Верховної Ради УССР, президії СПУ і цілого „народу України", щоб ввести в нову конституцію поняття єдиної російської нації та разом з тим зліквідувати союзні і автономні республіки.

Д-р В. Шандор

„РУСЬКА ДОЛЯ — КОНЧИНА ПІДКАРПАТТЯ"

(3)

Над многими в'язнями сильно знущались, били до безтями; учителеві Мирявцеві з Тересви, відбили нирки, і він скоро після того й помер. Коли табір відвідав мадярський генерал, якому ув'язнений Гренджа-Донський відважився сказати, що тут в'язнів б'ють і катують, що комендант табору зразу заперечив, але коли генерал відійшов, то Гренджу так збили, що його принесли в плахті до кімнати. Українського православного священика Мадара били до безтями кількома наворотами. Це тільки малий фрагмент того, що там ділось. О. д-р Марина і тут скрутив правді в'язи.

Автор твердить, що в наслідок цих відвідин, декотрі в'язні були пропущені на волю, а для решти тюремний режим покращав. Автор відмітив, що під час його відвідин у Варюлапоші один в'язень крикнув на нього по-українськи: „Ми Вас знаємо, Ви зрадник батьківщини". В тих умовах це, без сумніву, була відвага, і ми на цім місці невідомому героєві щиро ґратулюємо. Для яснішого образу, як били й мучили наших людей у Варюлапоші, радимо авторові прочитати серію статтей в часописі „Америка" (сім чисел) за жовтень 1976, де він довідається від учасника того табору про муки наших людей.

О. д-рові Марині напевно було добре відомо, що в будинку торговельної школи в Ужгороді, яку перемінено на в'язницю, в 1942 р. в'язнили й мучили такими ж середньовічними методами нашу інтелігенцію, адвокатів, учителів. Для ілюстрації подаємо опис тільки одного способу: молодій учительці в'яжуть мотуз на руки й ноги, кладуть горілиць, мотузи нав'язують на два вальці, які накручують колесами й розтягають суглави в організмі, а при тім б'ють гумовими палками по стопах ніг. Коли жертва вмліває, поливають водою, а як кати втомились, то, сівши жертві на живіт, закурили папіросу й насміхались. Це і багато подібного діялось з молодою учителькою, яка свого часу, як учениця жіночої учительської семінарії в Ужгороді, де був директором о. Василь Лар, вітала єпископа Стойку при вступі до катедрального храму, коли він вертав з Риму до Ужгороду після висвячення на єпископа. Була це моя сестра. З нею разом в одній кімнаті сиділи: д-р Юлій Бращайко, д-р Бандусяк, Федір Ревай, Андрій Ворон та ін. Ця тюрма не була обведена дротом, отже, належала до компетенції автора. А тому, що йшлося про учительку, то вона підлягала його юрисдикції як шефові шкільництва. Ця справа була голосною в Ужгороді, Будапешті і навіть закордоном, тому мусіла бути відома й о. д-рові Марині. На натиск опозиції в парляменті в Будапешті уряд вислав до Ужгороду окрему комісію під веденням посла Фабіяна для розслідження надужиття в тюрмах. Шеф штабу мадярської армії, генерал Сомбатгелій, приїхав до Ужгороду для полагодження цієї справи. Перед його приїздом в'язнів із торговельної школи звільнили. Звіт парляментарної комісії не був публікований, але о. Марина, як високий представник окупаційного режиму, напевно був в курсі справ її дослідження, і нам було б цікаво знати вислід праці тієї комісії.

Отець д-р Марина згадує в книзі про його відвідини Ковнер-а в Мукачеві. В цім таборі була переважно наша молодь. Методи й форми биття були такі самі, варварські. Били гумовими палками по стопах ніг, ноги ранились і напухали так, що не було можна взути черевиків. В'язнів виганяли на дорогу, посипану дрібним острим камінням, і змушували скоро йти. Декотрі мусіли йти босі, і після такого походу дорога була червоною від крови. Цей табір теж не

(Закінчення на стор. 6-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ДОПОМОГУ ЛІТЕРАТУРНІЙ ТВОРЧОСТІ

В ювілейному році Івана Франка, зараз після Загальних Зборів Українського Літературного Фонду ім. І. Франка в Чікаґо, що відбулися 26 травня 1976 р., Правління УЛФ проголосило п'ятий літературний Конкурс на найкращі твори письменників, що вийшли друком в рр. 1974-1977 включно. Негайно після проголошення цього Конкурсу, почали письменники надсилати свої твори, яких досі вже є 31 письменників, творів 37. Перечитуючи колонку д-ра Л. Луцева у „Свободі" „Про нові видання" — знаходжу цікаві рецензії і аналізу саме на ці твори, що їх УЛФ одержало на п'ятий конкурс. Ми всі дуже вдячні д-рові Луцеву за неоцінені рецензії, бо це влекшує працю при оцінці творів як членам Правління, так і членам Жюрі, яким його думки будуть допоміжні у їхній оціночній праці.

Саме тепер, щоб покращати нашу ситуацію на літературному ринку, літературна критика мусить існувати і бути пожвавлена. Треба, щоб читач — книголюб мав всі інформації про нові видання та про їх літературну вартість. Саме д-р Л. Луців сповняє цю важливу і так конечну функцію для нашої літератури. Одержавши „Свободу" — я впершу чергу шукаю за колонкою „Про нові видання". Ці рецензії дають мені можливість проаналізувати кожний твір і його краще розуміти. Часто у цій колонці знаходжу критику на твори письменників, які досі не прислали своїх творів на наш конкурс, хоч підходили б до його вимог. У приватному листі до мене д-р Л. Луців пише: „Не знаю, чи треба аж просити авторів, щоб прислали свої праці на конкурс, якщо вони самі цим не цікавляться..."

Марта Тарнавська, лавреатка УЛФ ім І. Франка в Чікаґо, у своїй знаменитій статті у „Свободі" — „Легковаження літератури" пише: „Українська громада Чікаґо пробувала рятувати честь української суспільности і встановила фонд, що розділяє не якісь символічні, але грошеві нагороди. Але цей фонд в Чікаґо, при всіх своїх добрих прикметах, літературної творчости не стимулює: нагороди розділюють за вже надруковані твори..." — Подібну думку висловлює інший лавреат УЛФ, поет Б. Олександрів, який у своїй статті про „Легковаження літератури" — М. Марнавської у „Свободі" з 13 липня ц.р. пише: „А нагорода на четвертому Конкурсі УЛФ ім. І. Франка в Чікаґо дало мені змогу частинно оплатити кошти друку чергової книжки..." І закінчує словами: „Ось у мене вже два роки лежить готова до друку збірка поезій і треба приблизно 3,000 дол. Такої суми в мене немає. Меценати української літератури на еміґрації — де Ви?..."

Це саме питання можуть поставити й інші письменники, рукописи яких припадають порохом на їхніх полицях, бо немає защо їх видати друком. Де ж шукати причини? А саме в тому, що не все громадянство у вільному світі жертвує на найцінніший скарб нашої культури — на видання мистецьких літературних творів та на матеріяльну допомогу її творцям-письменникам. Ввесь тягар цієї справи спочиває на Правління УЛФ ім. І. Франка в Чікаґо, який виплачує нагороди письменникам за їхні вже друковані твори із пожертв тільки чікаґських фінансових установ та поодиноких жертводавців — любителів літератури. Фонди ці ще дуже малі, щоб можна їх уділити письменникам на видавання недрукованих творів. Треба створити фонд світобого маштабу, що вможливило б нашим літераторам вищі нагороди, а тим, що не мають фондів на видання недрукованих ще творів, допомогло б їм ці твори видати друком і прислати на літературний конкурс. Коли пригадати, які великі суми зібрано в минулих роках на інші цілі, тоді, здається, що при жертвенності не однієї чікаґської громади, а всієї еміґрації це можна було б досягнути без труду. „Наша еміґраційна література відзискала б тоді знову в житті спільности те центральне місце, яке вона традиційно в нашій історії займала..." так писав письменник І. Смолій у „Свободі" в листопаді 1974 р.

Рома Турянська

Чікаґо.

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Цього року Альманах УНС (тим разом „календар без календаря", казали мої знайомі) поміж численними статтями приносить розвідку д-ра М. Логази про деякі важливі справи в охороні народного здоров'я, яку попереджує вступом порядком хроніки хто, що і коли написав тощо.

Я вдячний д-рові Логазі, що не оминув мого скромного прізвища, як одного з популяризаторів у ділянці народного здоров'я, але якщо Альманах має служити матеріялом для майбутнього хронікаря, я буду вдячний також Редакції, коли подасть кілька моїх доповнень.

Мені здається, що моя брошура про наркоманію вийшла двома накладами, а також була передрукована іншою нашою пресою, карпаторуською, перекладена на балтійські мови і передана в Україну „Голосом Америки".

Мої статті „На медичні теми" не „часто появлялись" в роках 1967-70, а вони появлялися регулярно в роках 1967-74, при чому, три роки кожного тижня у вівторок, а чотири рази щодва тижні, разом біля 250 статтей, біля 700 сторінок машинопису. Вони стали лише частково змістом пізніше виданої книжки „Український Довідник", основні ж розділи цієї книжки були написані спеціяльно для того видання.

Окремі статті, відповідно достосовані для радіомовлення, були включені у мої програми в „Голосі Америки", які веду щотижня від 1971 р., і під сучасну пору в мене в архіві є понад 320 радіопрограм, що були передані за ці роки в Україну. Згадую про це зокрема тому, що є дані припускати, що мої як статті, так і радіопрограми були одним із стимулів, які спонукали пресу в Україні також поміщати популярні статті на теми здоров'я (напр., „Україна", „Молодь України", іноді „Літературна Україна" тощо).

Мені лише жаль, що не знайшлися послідовники, щоб продовжувати започатковану мною традицію у „Свободі". Мені шкода нашого дорогого читача, що залишився без постійних інформацій, новинок для здоров'я тощо. А втім, може Українське Лікарське Т-во, яке протягом років нічого не згадало (за вийнятком окремих лікарів) про тоді ведену мою роботу, попробує організувати популярний відділ у нашій пресі?

Я все ще одержую листи від моїх давніх читачів. Невже доведеться, скоротивши викладацьку роботу і практику, взятися знову за машинку?

Проф. д-р Михайло Данилюк

Роман Ільницький

ЛЕВ РЕБЕТ, 1912—1957

(У двадцяту річницю большевицького злочину)

(1)

12 жовтня 1957 року на сходах триповерхового будинку при площі Карльспляц 8, в Мюнхені, де тоді приміщувалась редакція газети „Сучасна Україна", большевицький агент Богдан Сташинський вбив газовим пострілом з пістолі Лева Ребета. В час своєї смерти Ребет був головою Ради Референтів Закордонного Представництва Української Головної Визвольної Ради (ЗП УГВР), головою Політичної Ради Організації Українських Націоналістів за кордоном (ОУНз), головним редактором її офіціозу „Сучасна Україна" і професором державного права на Українськім Вільнім Університеті в Мюнхені.

В Україні

Лев Ребет народився 3 березня 1912 року у галицькому повітовому місті Стрий на підніжжі Карпат. Там він закінчив початкову і середню школи та вже тоді визначив головний шлях свого життя, вступаючи в ряди Української Військової Організації (УВО), а в 1930 році до ОУН. В тому ж році Лев записується на правничий факультет львівського університету та завершує свої студії в 1938 році дипломом маґістра права, пробувши вміжчасі 2 роки у польській тюрмі. Маючи всього 18 років, Ребет входив у склад Окружного Проводу ОУН в Стрию, що охоплював кілька повітів.

В 1934 році згинув у Варшаві з руки бойовика ОУН польський міністер внутрішніх справ Болєслав Пєрацкі. Польський уряд відповів на цей виклик українських революціонерів масовим терором, заарештовуючи сотні осіб, а в тому головно студентську молодь. Звичайно, найбільше тоді потерпіла ОУН. Весь склад її найвищого проводу в Західній Україні, що мав назву Крайова Екзекутива (КЕ), а також обласні і повітові проводи опинилися в тюрмі (частина КЕ була заарештована ще перед атентатом). Організаційний референт КЕ не витримав тортур слідства і видав багато важливих таємниць організації. Польська поліція тріюмфувала: здавалося їй, що вона завдала ОУН смертельний удар, і то тим більше, що ще перед смертю Пєрацкого, чеські органи безпеки захопили в Празі, в помешканні О. Сеника, члена Проводу Українських Націоналістів (ПУН), архів ОУН з важливими інформаціями щодо організаційної побудови і персонального складу українського підпілля. Всі ті матеріяли чехи переслали до Варшави.

Серед таких обставин, у найважчий час в історії ОУН, Євген Коновалець, голова ПУН-у, на переломі 1935-36 років затверджує на пості провідника ОУН Лева Ребета. Йому було тоді всього 24 роки. Був студентом. У більшому перебував у Стрию. Поліція не здогадувалася, що він може займати таке становище і це допомагало йому конспіруватись. Завданням Ребета було відбудувати організацію. Поставити на місце заарештованих, нових людей. Замаскувати їх сліди, не дозволити на дальші арешти. Треба було закріпити авторитет нового складу КЕ. А все це треба було робити серед хаосу, морального заломання серед частини членства та взаємного недовір'я. Про ці важкі роки Лев Ребет написав свої спогади п. н. „Світла і тіні ОУН", що залишаться для історії чи не єдиним джерелом, з якого можна довідатися про події того часу.

Рабет, хоч і молодий, мав за собою 6-літній стаж праці в ОУН на провідних становищах, а тому й заходи, які він поробив, ставши на чолі КЕ, вражають вийнятковою розважністю. Він домігся того, що Організація припинила на кілька років масові революційні акти, а обмежилася до індивідуальних виступів: поставлено більший наголос на систематичну внутрішню працю над кадрами, над їх вихованням і вишколом; скомплектовано склад проводів майже всіх Округ; звернено більшу увагу на розбудову організації на Волині; припинено масовий, неконтрольований набір членства до ОУН. Особливою заслугою Ребета було те, що він упорядкував відносини в „Юнацтві" (підбудова ОУН): заборонив приймати до нього малолітніх, а виховну роботу серед шкільної молоді доручив вести так, щоб вона не здогадувалася, що є під контролею підпільної організації. Єдина масова акція ОУН, на яку Ребет дав згоду, виявляється у висипуванні могил по селах і місточках Галичини і Волині у пам'ять героїв, що полягли за волю України. Ця акція втішалася широкою популярністю серед населення і мала поважний виховний вплив на нього.

Звичайно, такий стиль праці революційної організації не міг сподобатися всім її членам. Гарячіші голови вимагали збройних виступів, терористичних актів. На цьому тлі навіть почала творитися конкуренційна КЕ, але Ребет справився і з цим завданням, опанував ситуацію. На жаль, ці справи ще й нині залишаються закритими і, здається, нема вже кому їх вияснити.

Нині важко дати повну оцінку Левові Ребетові, як керівникові Крайової Екзекутиви ОУН протягом трьох років (1936 — початок 1939), бо для того немає достатніх даних. Та всеж можна на підставі й тих фактів, які маємо, сказати, що йому вдалося відбудувати ОУН після розгрому 1934/35 років і приготовити до тих завдань, які вона виконала за часів першої окупації Західньої України большевиками (1939 — 1941), а потім за часів німецького наїзду і в післявоєнну добу в рр. 1944—1955.

Лев Ребет був заарештований в березні 1939 року, а вийшов на волю у висліді воєнних подій, у вересні того ж року.

На еміграції в Кракові

Після виходу з тюрми і виїзду до Кракова, Лев Ребет не займав провідних становищ в ОУН. Правда, він був учасником II Надзвичайного Великого Збору ОУН в Кракові, став у час розколу по стороні С. Бандери, але до проводу не увійшов. Нині варто відзначити, що він належав до того невеликого гурта осіб, які перестерігали II Збір проти ухвал, які передбачували державний устрій України, спертий на силі тільки однієї політичної організації. В 1941 році ОУН готувалась до німецько-совєтської війни. Її численні молодечі кадри на Холмщині, Лемківщині, в Австрії і в Німеччині об'єднувались у т. зв. Похідні Групи. Ребет був приділений до тієї групи (зложеної із семи провідних діячів ОУН), яка дістала завдання чимскорше пробитись до Львова і створити там Крайове Правління (у висліді ситуації, яка створилась в перших днях війни, там створено не Крайове, а Державне Правління). З Кракова Ребет виїхав 23 червня 1941 року, а до Львова увійшов 30 червня, тобто першого дня після його зайняття німцями і вмаршу у місто українського леґіону „Нахтіґаль". Він брав участь у творенні Державного Правління і зайняв в нім становище другого голови.

[Продовження буде]

26-ий Всеамериканський Здвиг СУМА в Гантінтоні, Огайо

Танцювальна група осередку ім. Вітовського з Палатайну. [Світив Іван Зварич]

Дефіляда перед трибуною

26-ий Всеамериканський Маніфестаційний здвиг СУМА для осередків північнозахідніх стейтів відбувся у днях 3-го, 3-го і 5-го вересня на сумівській оселі ,,Хортиця'' в Гантінтоні, Огайо.

Успішному проведенні здвигу сприяла трьохмісячна попередня підготовча праця, що її провела Команда Здвигу у складі: комендант Г. Головка, заступники М. Почтар (він же керівник спорту) і А. Черень, бунчужний І. Оліяр, писарі І. Павник і П. Глуховецький, фінансові Д. Струсь і М. Дідич, преса та інформація проф. Ю. Григоріїв. З. Крісла́тий, англомовний секретар та зовнішні зв'язки О. Павник, мистецькі керівники С. Крісла́тий, М. Коник, квартирмайстри П. Райца, Ю. Лішнянський, служба порядку П. Венгрин, В. Богуславський, М. Рибій, В. Кметь, господарські справи В. Яцевич, М. Моцьо, В. Брездун, І. Захарій, В. Добромильський, перша допомога І. Фаріян, І. Зварич, обозні — дівочого підтабору Дарка Тимош і підтабору юнаків С. Кмьотик, вільні члени С. Савчак, Р. Почтар, І. Вільшанецький та голови всіх осередків.

Здвиг проходив під кличем ,,Воля України — наша мета'' і був присвячений відзначенню 70-ліття народження ген. Р. Шухевича-Т. Чупринки., 35-ліття УПА, 30-ліття рейду на Захід і Рокові українського політичного в'язня. У Здвизі взяли участь організовано осередки або поодиноке членство зі стейтів Ілліной, Міннесота, Мічіґен і Огайо. Прибули теж секретар Центральної Управи СУМ-у Осип Рожка і члени Головної Управи СУМ-у Америки: координатори осередків на Ілліной М. Лущак і на Мічіґен — Д. Сулима, головний булавний дружинників Т. Дрозд, І. Оліяр.

3-го червня, о 3-ій годині по обіді відбулось урочисте піднесення прапорів над трибуною, перед якою вишикувались стрункі лави уніформованих сумівців, і здвиг проголошено відкритим.

Далі аж до вечора тривали спортові змагання, на які зголосились: з відбиванки юначки (до 18 років) осередку ім. М. Павлушкова з Чікаґо (А і Б), осередку ім. Т. Шевченка з Парми, ім. Д. Вітовського з Палатайну, юнаки (до 18 років) з осередків ім. Д. Вітовського, Палатайну та ім. М. Павлушкова, Чікаго, дружинники з осередків ім. Павлушкова, Чікаго, ім. Вітовського, Палатайну, ім. Шевченка, Парма і з гостинним виступом спортове Т-во ,,Львів'' з Клівленду.

З копаного м'яча — доріст (до 12 років) осередку ім. Павлушкова, Чікаго та ім. Шевченка, Парма, юнаки (до 18 років) спільна команда осередків ім. Шевченка, Парма та ім. Богдана Хмельницького, Клівленд і ім. Вітовського, Палатайн.

Коли стемніло, відбулась ватра. У святочній частині промовляв С. Крісла́тий, сумівці співали стрілецькі та повстанські пісні і деклямували вірші. Розваговою частиною керував Т. Дрозд. Юначки Клівленду і Парми з ліхтариками в руках вивели вільноручні вправи під керівництвом М. Коник і І. Фаріон. Були теж скетчі і співи, а після ватри — вечірка з забавою і танцями.

Другий день Здвигу 4-го вересня почався о 11-ій год. ранку апелем, під час якого комендант Г. Головка сповістив про смерть у Лондоні, Англія, Григорія Драбатого, редактора ,,Визвольного Шляху''.

Зі святочним словом до зібраних звернувся член Головної Управи СУМА Т. Дрозд. Від Централі СУМ-у привітав усіх О. Рожка. Були зачитані письмові привіти від голови проводу ОУН і ЦК АБН Ярослава Стецька, від Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого і голови Централі СУМ О. Коваля.

Польове Богослуження відправив о. д-р Ісидор Нагаєвський і у своїй проповіді відзначив гарний звичай українців плекати культ своїх героїв.

Слідом за тим почалась урочиста частина. До президії запросили членів Центральної Управи СУМ, Головної Управи СУМА і представників місцевих організацій. Секретар проголосив, що одержано письмові привіти від американського світу: від Правничого уряду стейту Огайо, губернатора стейту Огайо Джеймса Родса, від губернатора стейту Мічіґен Віліяма Міллікена, комішенерів повіту Каягога — Роберта Свіні, Сет Тефта і Джорджа Войновича, від мейора міста Клівленду Ральфа Перка і від радного округи Віллінгтон Летель Едвардс.

З українського світу Здвиг привітали: Митрополит Української Православної Церкви Мстислав, український католицький єпископ Ярослав Габро з Чікаго, від Централі ,,Народної Помочі'' з Пітсбургу і братства охорони воєнних могил ,,Броди-Лев'' з Ню Йорку та від різних льокальних організацій Клівленду і Піттсбургу. Від Українського Народного Союзу усно привітав Богдан Дейчаківський.

У дефіляді взяло участь 260 уніформованих сумівців.

Мистецька частина почалась виступом духової оркестри осередків ім. Павлушкова, Чікаго та ім. Вітовського, Палатайн під дириґуванням Степана Дрозда. Вона виконала: ,,Саксаганський марш'' у музичній обробці Юлія Гаєвського, ,,Козацький танок'' композиції Івана Ленюкова, ,,Романси на Україні'', ,,Гопак'' Мусоргського, ,,Спонтанний концерт'' музичне оформлення Гералда Волтерса.

Особливим успіхом користався монтаж ,,Я дух відвічної стихії'' Семена Крісла́того у виконанні сумівців Клівленду і Парми. На сцені був показаний історичний шлях українського народу за княжих, козацьких і новітніх часів. Кожний історичний період репрезентували його представники у відповідних одягах, наприкінці виступали представники переслідуваної Церкви і політичні в'язні. Для словесної ілюстрації широко використано уривки з творів української клясики. Монтаж кінчався сценою, як вояки-повстанці визволяють заковану Україну. Оригінальністю задуму і старанністю виконання монтаж належав до найкращих точок мистецької програми.

Мішаний юнацький хор ,,Ватра'' осередку ім. Павлушкова з Чікаго, де дириґентом була Оксана Перенс, а акомпаньяторкою Марія Гаврилюк, вик... в ,,Мандрівку по Укра...'' Леонтовича, марш Син... Дивізії і народну пісню ,,Дівчино моя Переяславко''.

Від осередку з Палатайну виступив балет під керівництвом братів Михайла та Володимира Биц, виконуючи ,,Гопак'', а від осередку з Парми — жіночий хор ,,Мрія'', в якому крім сумівок беруть участь теж пластунки і студентки. Під керівництвом Лізи Ясевич і при акомпаньяменті Люби Дмитрик було виконано: ,,Гетьте, думи'' Лесі Українки, муз. Білогруда, ,,Чуєш ти, друже юначе'' народна пісня, ,,Зірвалася хуртовина'' повстанська пісня, де сольо заспівували Люба Сліпець, Рома Сива і Мар'яна Проник, ,,Вишневий цвіт'' муз. Вернега, ,,Верховино, мати моя'' народна пісня, муз. Машки.

Наприкінці виступили балетні групи: з Парми під керівництвом Віктора Богуславського при акомпаньяменті Євгена Кілярського з танцями ,,Запорожець'' і ,,Гопак'' та з Клівленду, де керівником є Петро Венгрин, а його заступником Андрій Лещинський; при акомпаньяменті Павла Гупаловського виконано ,,Журавель''.

На спортовій площі тривали змагання з відбиванки і копаного м'яча. У висліді дводенних змагань з відбиванки юначки Чікаго (А) — Парма мали 2:0, юначки Чікаго-Палатайн — 2:0, дружинники спортового товариства ,,Львів'' у Клівленді — Чікаго — 2:0. З копаного м'яча: доріст Парма-Чікаго — 2:0, юнаки Парми і Клівденду-Палатайн у суботу 4:1, у неділю 1:2.

Другий день Здвигу закінчився теж забавою з танцями, а третій день — 5-го вересня призначено для дозвілля і купання в озері.

Загальна кількість сумівців, їх батьків і громадянства протягом трьох днів Здвигу перевищувала 1,500 осіб.

Ю. Г.

Пам'яті видатного українського селекціонера Романа Шехаєва

4-го липня ц. р. в Арґентині помер видатний український селекціонер д-р Роман Шехаєв.

Його наукова діяльність поділяється на два періоди: з 1923 по 1943 в Україні і з 1950 по 1977 в Арґентині. Об'єктами наукової роботи Р. Шехаєва в Україні були зернові бобові культури і картопля. Робота із зерновими культурами провадилась в ляборaторії київського ботаніка проф. А. А. Табенцького. В результаті тієї роботи з'явилася низка праць у виданнях Цукротресту і Інституту Хліборобства в Києві. Перші кроки молодого вченого в напрямі селекції картоплі були в контакті з відомим знавцем культури картоплі і засновником селекції картоплі в Україні проф. Н. К. Малющицьким. Спочатку увага Р. Д. Шехаєва була спрямована на всебічне вивчення сортів картоплі, зокрема місцевих українських. Скоро він набув такого авторитету в галузі селекції картоплі, що йому було запропоновано агрономічний відділ Інституту Ферментативної Промисловости в Києві. В завдання інституту входило поліпшення сировини для горілчаної промисловости. А головною сировиною для цієї промисловости якраз і була картопля. За ініціятивою Р. Д. була організована Немішаєвська дослідна станція по культурі і селекції картоплі. Станція знаходилася близько залізничної станції такої самої назви, яка була на відстані коло 30 км. від Києва. Спочатку станцією керував Р. Шехаєв. Згодом адміністративна частина була передана партійному директорові (Печор), а Р. Д. міг зосередити всю свою увагу на науковій частині. В наслідок кількох років праці в напрямі селекції картоплі станція стала відогравати в Україні таку саму ролю, як Інститут Картоплі в РСФСР. Виведено кілька нових, і що зокрема відзначалося, українських сортів картоплі, які стали поширеними в Україні, а деякі завоювали райони середньої Волги і Дону. Серед тих сортів треба відзначити такі: 3507 ,,Червоноспиртовий'' — пізній технічний сорт з високим відсотком крохмалю; 3530 ,,Рясний'' — середньостиглий, універсального призначення; 3593 ,,Стахановка'' — столовий сорт, середньоранній; 1177 Клон Вольтман — технічний. Сорти, виведені Р. Д Шахаєвим: ,,Поліський'' і ,,Роза Поліська''.

Під час війни Немішаєвська станція зазнала значних пошкоджень. Більшість співробітників жила в Києві і приїздила до праці на станцію. Коли фронт почав наближатися, партійний директор станції (Ушаков) наказав співробітникам знищити всі наукові матеріяли. Але цей наказ не виконано. Більшість співробітників поспішили до Києва і кожний з них захопив свої наукові матеріяли. Так само зробив і Р. Шехаєв. Після відходу совєтських військ ці матеріяли добре придались під час відновлення праці станції. Повернувся також і Р. Д. і зіграв велику ролю у відновленні праці станції. Під час відходу німецьких військ він зберіг наукові матеріяли, які залишилися на станції.

Під час Другої світової війни Р. Д. переїхав до Німеччини і в 1950 році був запрошений агрономічним факультетом університету в Тукумані (Арґентина), де він організував в гірській провінції Катамарка дослідну станцію і протягом 15 років керував нею. З причини побоювання переслідувань з боку НКВД, він змінив своє прізвище на Шехай.

Робота д-ра Р. Шехаєва полягала у вивченні деяких видів картоплі в Арґентині, Перу і в Болівії, та в дослідах по вирощуванню здорового посадкового матеріялу картоплі в північних субтропічних районах Арґентини. Картопля в Арґентині швидко вироджується в наслідок вірусних захворювань. Тому доводиться щороку закуплювати здоровий посадковий матеріял в інших країнах. На це витрачаються великі гроші. Короткотермінова репродукція закордонного посадкового матеріялу можлива лише в південних провінціях Арґентини, де клімат більш поміркований. В провінції Тукуман з причини гарячого субтропічного літа, навіть коротка репродукція неможлива. Д-р Р. Шехаєв вирішив цю проблему в такий спосіб, щоб вирощувати посадковий матеріял в гірських районах з більш прохолодним літом. Це зменшило витрати на купівлю закордоном посадкового матеріялу.

Не залишав Р. Д. і селекційної роботи і вивів пристосований до умов Арґентини сорт Sorpresa стійкий проти хвороби Phytophthora яка викликає засихання стебля та гниття бульб.

Зі смертю д-ра Романа Шехаєва Україна і Арґентина понесли велику втрату.

Проф. д-р Олександер Архімович

Ювілей Марії Процай

Марія Процай

Заходами 32-го Відділу Організації Державного Відродження України і 15-го Відділу Українського Золотого Хреста, 6-го серпня ц. р. влаштовано ювілей своєї членкині Марії Процай у 80-річчя її народження. Ювілейні святкування почалися молебнем за здоров'я Ювілятки, що його відслужив настоятель української православної церкви св. Михаїла о. прот. Куданович з участю хору під дириґентурою інж. А. Гнойового.

У гарно прибраній залі зібралися численні гості та велика родина пані Процай, дочки — Іванка і Люба, які живуть тут, та Оля, яка приїхала з далекої Арізони, внуки, правнуки та дальша рідня. Ювілейний бенкет відкрила заступниця голови УЗХ Алла Правдюк, і привітавши всіх присутніх, прочитала привіт голови М. Янович Реймонд, а потім дальше ведення передала господині вечора Н. Каркоць Після молитви, яку проспівали всі присутні, виступила мистецька хорова одиниця ,,Акорд'' і гарно виконали три пісні, за що присутні нагородили їх рясними оплесками. Піднявши чарки вина перед вечерою грімко залунало ,,многії літа'' Ювілятці.

По вечері голова ОДВУ Євген Писарський прочитав короткий життєпис Марії Процай. Маленькій Марії сповнилось усього 6 років, коли їх родина переїхала до Югославії на заробітки, попрощавши рідне село Добричин, а з ним і рідну Батьківщину. Не задовольняло молоду Марію Сокіл життя у Югославії, її манив світ; було їй лиш 15 років коли вона відважується їхати сама одна у невідомий світ до брата до Америки, що жив у Пенсильвенії. Нелегко було пробиватися Марії крізь життя, бо її життєва дорога була покрита колючим терням, та це її не знеохочувало, будучи глибоко релігійною, сприймала всі труднощі як Божу волю із вірою у краще завтра, що й кріпило її усе життя. Незадовго її брат переїхав до Канади, а за ним вибралася Марія. Їдучи до брата, переїжджаючи через Мінеаполіс, мусіла тут довго чекати на потяг. Чекаючи пригадала собі, що десь на ,,Севен Корнер'' живе сестра її товаришки. Але де є той ,,Севен Корнер?'', у якому напрямку? Постояла, подивилась і рушила у дорогу. Та тут Господня рука покерувала нею так, що у хаті до якої Марія зайшла зустріла не сестру товаришки, а таки саму товаришку Катерину. Тож і не диво, що Марія уже не поїхала дальше, а залишилась у Міннеаполісі, де й пощастило їй знайти роботу; за тиждень вона заробила 4.00 дол. Із цих перших зароблених грошей Марія купила ,,Кобзаря'', заплативши за нього 2.00 дол. ,,Кобзар'' став для неї святістю, і її нерозлучним товаришем, якого вона перечитала багато разів їдучи на роботу і з роботи та на трамваєвих зупинках. Навіть багато вивчила віршів, які були потрібні при різних імпрезах.

На весіллі вона познайомилась із Антоном Процаєм, який незадовго стає її чоловіком. Ідейне молоде подружжя активно включається в життя церковної громади св. Константина, але вістки про розгром української церкви поляками в Західній Україні, арешти і знущання над українськими патріотами зобумовили, що велике число патріотів утворили українську православну церкву св. Арх. Михаїла, поміж ними була родина Антона Процая. У той час Америку відвідують сл. п. полк. Євген Коновалець, ген. Капустянський, Сціборський та інші, створюючи живий зв'язок з Україною та українське політичне життя, на яке були жадібні українські патріоти Міннеаполісу. Твориться і тут Організація Державного Відродження України, членами-основоположниками якого стають обоє Процаї. Тут вони виявляють свій великий патріотизм, включаються у вир політично-громадського життя. При громаді церкви св. Михаїла вони творять аматорський танцювальний гурток і церковний хор. Цим вони зберігають мову, плекають традиції і пропагують українське мистецтво у чужинецькому світі. Пані Процай виступала у 87-ох представленнях, в більшості, граючи головні ролі. Зібраний гріш з імпрез, частину лишали на потреби новозбудованої церкви, а частину пересилали на будову церков, Просвіт і на допомогу переслідуваним в Україні. При цьому треба згадати, що то був дуже тяжкий час в Америці, час депресії і безробіття.

Після 2-ої світової війни, вже покійний сьогодні проф. Грановський відвідав Европу і табори ,,ДП'', в яких було велике число українців, які хотіли виїхати до Америки, але потребували афідавити. Вернувшись до Америки професор негайно почав робити рух у цій справі. Пані Процай, підписуючи папери, зобов'язувалась дати роботу і приміщення, вона спровадила 80 родин, більшість яких перейшла через її хату, а великому числі родин допомагала лиш нічлігом і харчами, хоч у самої родини Процаїв на той час не було великих запасів.

З приїздом нової еміграції українська громада у Твін Сиді зросла. У жовтні 1951 року організується 15-ий Відділ харитативної організації Український Золотий Хрест, якої п. Процай стає членкинею-основоположницею. За її великий патріотизм, жертвенність і безперебійний вклад праці в рядах цих Організацій на добро Батьківщини — ОДВУ і УЗХ уважали своїм приємним обов'язком висловити прилюдне признання Марії Процай, вручивши їй ,,Грамоту'' роботи проф. Михалевича і золотий нашийничок та відсвяткувати в колі широкого громадянства 80-ті уродини. Пані Процай належить до багатьох інших організацій, а деяких з них є основоположницею.

Черговою точкою були усні привіти. Голова 16-го Відділу СУА п. М. Петришак привітала і вручила китицю рож, відтак вітали о. А. Кість, о. М. Годинський, генер. В. Филонович, голова хору ,,Дніпро'' п. Цареградський, від сестрицтва свв. Володимира і Ольги із Ст. Паулю п. О. Остапчук і піднесли торта, п. Антін Семенюк, д-р С. Єрмоленко і п.Шиян. Вірші присвячені п. Процай прочитали авторки самі, це були проф. О. Костюк, О. Луцик і К. Гуцал. Писемні привіти наспіли від Центральної Управи УЗХ з Детройту, від Українського Дому, ООЧСУ і СУМ-а і ,,Грамота'', що її вручив голова Українського Дому С. Кучварський, прийшов теж привіт від родини д-ра Остапчука з Чікаго з чеком на 50.00 дол. від Сестрицтва церкви св. Михаїла з чеком на 25.00 дол. від І. Грановської з чеком на 10.00 дол. від родини проф. Михалевича з Боффало і родини д-ра Кротюка з Денверу. Було багато привітів від місцевих організацій та від індивідуальних осіб, які були передані на бенкеті, а багато привітань разом з квітами п. Процай дістала просто до хати.

Місцевий Відділ УККА подбав про ,,Грамоту Почесного Громадянства'' міста Міннеаполісу, що її підписав посадник Стенвік. Пані Процай — це перша українка, яка дістала це почесне відзначення. ,,Грамоту'' передала голова УККА мґр Люба Менжега.

Марія Процай несе із своїми дочками Любою Перчишин і Іванкою Луців та з внуками українське мистецтво вишивки, кераміки і писанки, яке розходиться далеко поза межі Америки. Багато годин праці віддала родина пані Процай на різні мистецькі виставки і у різних місцях як школи, стейтові ярмарки, міжнародні фестивалі, з нагоди зібрання жіночих товариств і багато інших.

Останньою точкою програми був виступ Марії Процай. В першу чергу вона попросила присутніх встати і хвилиною мовчанки вшанувати її вірного друга життя сл. п. Антона Процая, сина Ігоря та зятя проф. Федора Луціва. Зі зворушенням подякувала організаціям за влаштування Ювілею, а чисельно зібраним гостям за їхню присутність. З питомою для неї скромністю відмовлялась пані Процай від заслуг, які багатократно згадали промовці та прочитано у письмових привітах;вона подякувала присутнім за співпрацю.

Цей гарно проведений святочний вечір закінчився тим, що п. Процай склала до УЗХ на добродійні цілі 500.00 дол., а її доні Люба Перчишин і вдова проф. Ф. Луцева Іванка Луців, наслідуючи свою матір по 250.00 дол. Суму 1000.00 дол. було розділено на їх бажання на такі інституції: 400.00 дол. на Українську Православну Семінарію св. Софії у Бавнд Бруку, 400.00 дол. на Комітет Оборони і Допомоги Політв'язнів при УЗХ, 100.00 дол. на стипендійний Фонд ім. проф. Грановського при Міннесотському університеті і 100.00 дол. на портеби Гарварду. Золотою ниткою в'ється у житті М. Процай віра у Бога, любов до Батьківщини і пошана до освіти, що вона потвердила і ще раз. Із грошей-дарунків було призначено 50.00 дол. на стипендію у Південну Америку і 25.00 дол. на Англомовну Енциклопедію для Молоді, яку видає Об'єднання Православних Сестрицтв. З нагоди Ювілею п-во Настуня і Андрій Креґ дали 5.00 дол. на потреби УЗХ. Від родини всім подякував Денис Кміт, чоловік внучки Нусі Луців Кміт. Молитвою, яку виголосив о. М. Куданович закінчено Ювілейну програму. Треба згадати і те, що чисельна родина пані Процай належить до Союзової родини і є членами 345-го Відділу УНСоюзу.

Надія Каркоць

Вашінґтон відзначив подвійний ювілей Патріярха Йосифа

Стараннями кількох українських організацій Вашінґтону, які підтримують справу патріярхату в Українській Католицькій Церкві вашінґтонська громада відзначила 25-го вересня 85-річчя з дня народження і 69-річчя священства первоієрарха цієї церкви патріярха Йосифа І.

Свято відкрив голова Організаційного комітету д-р Р. Барановський, а головну доповідь виголосив о. д-р І. Нагаєвський, який змалював життьовий шлях Ювілята, підкреслюючи його відданість своїй Церкві і народові, якого не зламали довгі роки сибірського заслання і переслідування з боку совєтської влади. На думку доповідача, патріярх Йосиф започаткував нову добу в історії Української Католицької Церкви, яка характеризується прагненням піднести її престиж у світі, забезпечити їй самоуправу і зберегти її обрядові традиції та український характер. З ноткою болю доповідач згадав, що Ватикан з політичних мотивів не виступив на оборону Української Католицької Церкви в Україні, знищеної Москвою, і не дав згоди на патріярхальне оформлення цієї Церкви у вільному світі, хоча таку структуру мають інші Орієнтальні Церкви, зв'язані з Римом, і хоча цього бажає величезна більшість українців католиків.

Дуже відповідним для оказії був монтаж з поеми Івана Франка ,,Мойсей'' і вірша Р. Завадовича із вставкою Й. Гірняка. Монтаж продеклямували Марта Гарасовська, Уляна Сось і Микола Ставничий.

Перша частина свята закінчилась виступом піяністки Ждани Кравців-Скальської, яка майстерно виконала один твір Шумана і два твори Ревуцького.

Атракцією свята була визначна українська співачка, меццо-сопрано Рената Бабак, яка виконала такі речі: ,,Богородице Діво — Гнатишина, ,,Засумуй трембіто'' — Нижанківського, ,,Виростеш ти сину'' — Майбороди (слова Симоненка), ,,Вечірня пісня'' — Стеценка, ,,Алилуя'' — Моцарта, ,,Пієта Сеньйоре'' — Страделля і ,,Стелля дель Марінар'' — Пончіелл. Акомпаньювала їй Кравців-Скальська. Обом солісткам діти піднесли квіти.

Свято закрив д-р Барановський, дякуючи всім виконавцям програми і публіці за вшанування Ювілята. Він також повідомив, що з цієї нагоди пожертвувано на дар любови для Ювілята 610.99 дол.

На свято прийшло яких 180 осіб, включно з групою членів місцевої православної парафії.

К.

Недописана писанка

Звичайно люди знайомлять вас з людьми. Мене запізнала з пані Марусею Мазур писанка її ж власною мистецькою рукою написана. Це було на одній з безчисленних виставок українського народного мистецтва, на яких бл. п. пані Маруся була невід'ємною частиною. Ми розмовляли про писанки. Я пізнав яким великим багатством знання розпоряджає ця приємна і культурна пані. В мені збудилось хотіння якнайбільше від неї навчитись і почути. Це ж для мене розкривався новий і прекрасний світ писанки, який сягає тисячеліть нашої сивої давнини. І ось, як сьогодні бл. п. пані Маруся пояснює мені символи. А це показує невеличку книжку про писанки з цілої України. На окремих сторінках — біля сотні символів, їх назви і пояснення. Автор — Ігор Калинець (тепер в тюрмі ,,на рідній не своїй землі''). Не книжечка — жемчуг. Бл. п. пані Маруся відтворює ці прекрасні писанки з цілої соборної України, щоб світ побачив, бо рідко кому попадеться ця книжечка в руки. Пише і свої прекрасні. Робить це з великою любов'ю до рідного краю і рідної культури, з великим і глибоким знанням. Показує мені й інші ,,писанки'', які часто можна купити в крамницях. За її допомогою і вказівками я побачив велику різницю. Є правдиві українські писанки — витвір тисячеліть розвитку української духовости і є тільки подібні до писанок. Писати писанку — значить знати історію і культуру свого народу, сягаючи непам'ятних часів. А найважливіше мати щиру любов до України й українського народу. В іншому випадку це буде лише бездушна стандартщина і комерція.

Розмовляючи, бл. п. пані Маруся, писала писанку і дала мені писати. Наших писанок ми не докінчили. Вона забрала зі собою для збереження, щоб колись докінчити, як прийде нагода при другій виставці. Я погодився чекати терпеливо, бо було на що.

І ось нагло і несподівано невблаганна смерть скосила талановиту і незаступиму одиницю нашої громади. Пані Марусі, всеусміхненої і сердечної немає між живими. Немає взірцевої і невтомної у праці для свого народу громадянки. Немає між нами, як назвав її мистець проф. Мегик, ,,нашої писанки''. Наші ж писанки лежать недописані. Моєї не жалко. Але писанки бл. п. пані Марусі дуже шкода. Це був би новий твір її мистецтва. Недописана писанка... Хто ж її допише?...

З. К.—Т.

Ірина Широкобродська співає

Співачка Ірина Степаненко-Широкобродська в розмові з ред. Любов'ю Коленською.

Джерзі Сити, Н. Дж. (Л. К.) — „Мене просто полонила програма на цьогорічному фестивалі у Давфині — добірно скомпоновані поодинокі точки виступів, справжній мистецький рівень виконання...А зокрема українська пісня на цьому фестивалі була дуже добре поставлена; співали зовсім не гірше як на концертах в Україні, а може навіть і краще, якщо взяти до уваги, що виконавці — це вже тут народжене покоління, але воно зуміло передати у своїх піснях український дух. А на фестивалі, куди не глянь — багато народу; і хто з усмішкою, а хто зі сльозою зворушення сприймає українську пісню..." — розповідала співачка, меццо-сопрано Ірина Степаненко-Широкобродська, відвідавши недавно „Свободу".

Співачка народилась і виросла в Україні, і там у цьому древньому місті Львові закінчила Музичне училище ім. Миколи Лисенка, де навчалась співу. Нарешті, після двохрічного очікування на візу, їй вдалось 2-го квітня 1974 року виїхати до ЗСА. Початки, як звичайно, були трудні, довелось працювати на фабриці, але — каже пані Ірина — „Тут хоча праця фізична, але воно таки не те, що у Совєтському Союзі, де після праці немає відпочинку, бо в довгих чергах простояти треба, а потім і харчу відповідного немає. Так, що тут в жінки в Америці, порівняльно з жінками в Україні, не виглядають такі згаровані, і хоча іноді й старші, їхнього віку не розгадаєш"...

Влаштувавшись дещо фінансово, Ірина Широкобродська почала виступати перед американською публікою в Ню Йорку та в Канаді — Монтреалі і Торонті.

Сьогодні зі співачкою вже співпрацює постійна оркестра „Вечірній Дзвін", музикантами якої є: Микола Романенко — саксофоніст і керівник оркестри, Валерій Токаре (білорус' — бас-гітарист, Левко Зенона — органіст та Левко Мельничук — бубніст. Місяць тому вийшла платівка Ірини Широкобродської — „Українські пісні", яку можна набути в крамницях, у містах Америки і Канади.

Співачка виступає з репертуаром давніх українських народних пісень, що деякі з них вона усучаснює. Співачка також компонує нові пісні та укладає до них слова.

Незабаром співачка плянує виступати зі своїми концертами в Ню Йорку та у Філядельфії.

„Я хотіла б виступати на будь-яких українських імпрезах, щоб прийти з піснею до нашої громади, а також я хотіла б своїм співом зблизити молодь до української пісні, щоб вона змогла відчути не тільки притаманний чар української пісні, але й духовий зв'язок рідности з нею та високу її культуру", — сказала співачка в розмові з редакторами.

Змагання Українсько-Американської Фундації

З початком 1975 р. в українській громаді м. Чікаго заснувала нова установа, організатори якої поставили перед собою мету: здійснювати великі шляхетні завдання у несенні фінансової допомоги в якнайширшому, українській науці та культурі у вільному світі.

Ця благородна ідея зродилася саме в часі, коли українська наука потребує якнайбільшої фінансової підтримки для реалізації своїх преважливих завдань, що стоять перед нею і перед українською спільнотою поза межами поневоленої батьківщини.

Цією установою є Українсько — Американська Фундація, основником якої є д-р Роман І. Смук, відомий серед українського суспільства політичний і громадський діяч на терені ЗСА і Європи в часі великого переселення українців-скитальців. Фундацію створив д-р Р. І. Смук в пам'ять свого сина Романа Володимира, інженера нуклеарної фізики, що ненадійно помер при виконуванні своїх обов'язків, правдоподібно на удар серця, 8-го липня 1970 р. на 47-му році життя.

Фундація має публічний характер. Вона приділюватиме стипендії студентам, науковцям, іншим фундаціям, вищим школам, музеям, бібліотекам, українським письменникам за їхні найкращі твори, відзначені літературними конкурсами.

Український літературний фонд ім. І. Франка в Чікаго від ряду літ нагороджує українських письменників у вільному світі за найкращі літературні твори; від трьох літ став центральною установою з доручення Ради Справ Культури при Світовому Конгресі Вільних Українців (СКВУ). І саме тепер цей фонд удостоївся признання йому новоствореною Фундацією 1000 долярів, як першої нагороди за найкращий твір для дітей і молоді. Цю нагороду вручать представники Фундації письменникові — переможцеві П'ятого Конкурсу УЛФ в грудні 1978 р. під час урочистої роздачі нагород.

Це є перша дотація, признана Українсько-Американською Фундацією. Віримо, що ця Фундація, яка поставила собі такі великі, шляхетні завдання, знайде повне зрозуміння і підтримку серед українського громадянства в ЗСА. Вона знайде численних прихильників і жертводавців, що збагатять її своїми пожертвами і стане великою громадською установою, гідною української спільноти у вільному світі, що з честю зможе виконувати свої завдання на добро української науки і культури.

Правління Українського Літературного Фонду ім. І. Франка переконане, що українське громадянство допоможе новозаснованій Фундації зайняти належне їй місце серед того роду американських фундацій, як і фундацій інших етнічних груп у ЗСА. Вона має всі вигляди стати фундацією всіх Українських Фундацій, як про це писав недавно щоденник „Свобода".

Правління УЛФ щиро вітає Українсько—Американську Фундацію, її основника та жертводавців, сердечно дякує її Дирекції за уділення УЛФондові дотації і бажає найкращих успіхів у здійснюванні її плянів.

Адам Антонович — голова Правління Українського Літературного Фонду ім. І. Франка.

СУД НАД РУДЕНКОМ...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

— Прийдете завтра о 10-ій годині — сказав він — і я дам вам адресу, де відбувається суд.

Після того родичі Тихого і Руденка почали розпитувати в місті — чи не знає хто, де відбувається суд. З'ясувалося, що люди знають, і дали адресу. Суд відбувається в приміщенні „Смешторгу" („Смешанная торговля" — „Мішана торгівля").

Прийшовши до цієї контори, вони побачили, що вивіску, яка свідчила, що там контора „Смерш-торгу", знято. Видно тільки слід від неї. Увесь цей двоповерховий будинок охороняється двома міліційними автами, декількома міліціонерами і приблизно 20 людьми в цивільному.

Дружина Руденка хотіла увійти до коридору, але й там виявилося шість хоронців у цивільному.

Коли вона наблизилася, всі вони стали стіною біля дверей, на яких вона побачила напис: „Червоний куток". Дружина Руденка попросила пропустити її на залю, але їй брутально відповіли, що не можна, і почали виштовхувати з коридору. Тоді вона попросила, щоб вони взяли у неї їжу і білу сорочку для Руденка, але охоронці брутально вилаяли її і виштовхали на вулицю.

На вулиці стояли якісь люди. Вони розповіли, що прийшли, деякі навіть приїхали з Донецька і Краматорська, коли почули по радіо про цей суд, але їх не пустили на залю.

З Києва приїхали двоє молодих людей (Петро Вінс з другом), але їх теж не пустили до залі; перевірили їхні документи. На запит, чи суд прилюдний, чи закритий, сторожа відповіла, що прилюдний, але в залі немає вільних місць.

О 2 годині по полудні з будинку вийшло коло 50 осіб „публіки". Вони сказали, що це обідова перерва до години 3-ої. З двору виїхало два „воронки" (тюремні авта). Це повезли Тихого й Руденка до Дружківського відділу міліції. Потім з двору виїхало два авта. Це поїхали судді на обід.

О год. 3-ій на подвір'я вернулися спочатку два авта, потім „воронки", які зупинилися за вбиральнею на подвір'ї. Першого з „воронка" вивели Олексія Тихого і в супроводі двох військових, повели через чорний хід до контори „Смершторгу". Потім з другого „воронка" вивели Миколу Руденка. В цей момент з подвірної вбиральні вийшла дружина Руденка, побачивши чоловіка, голосно привіталася з ним. Руденкові не дозволили навіть озирнутися, швидко штовхнули в двері, а на дружину накинулось декілька чоловіків у цивільному з лайкою, і почали насильно виштовхувати її з подвір'я, погрожуючи арештом. Вона звернулася до міліціонерів, що якраз надійшли, щоб вони сказали хуліганам, що вони не мають права лаяти й виштовхувати її, бо цей двір не є заборонений, ані не є приватна власність. Представники міліції говорили ввічливо, але сказали, що ці люди поставлені тут для охорони, тому вони не хулігани і їй треба підкоритися їм. Тоді Раїса Руденко запитала чому вони не мають пов'язок, або інших відзнак, які свідчили б про те, що вони не хулігани, а охоронці. На це відповіді не дістала і її вивели з двору.

По перерві обоє кияни пішли до залі попереду всіх, щоб застати вільні місця. Але коло входу чиїсь сильні руки відтягли їх, одного праворуч, другого ліворуч, і тримали доти, доки залю не заповнили ті самі, що були там вже раніше. Тоді киянам, родичам і друзям сказали, що вже немає вільних місць. А зрештою, у кого повістки на завтра, не може входити, поки їх не допитували.

О 6-ій годині „публіка" вийшла з залі, з двору відразу від'їхали судді. А „воронки" повезли Тихого й Руденка до Донецької тюрми (від Дружківки до Донецька приблизно 90 км.) Судді від'їхали так хутко, щоб нікому не пощастило дізнатися який суд судить, чому не повідомили рідних, та інше. Охорона і міліція сказали, що нічого не знають.

Усі охоронці, судді й частина „публіки" жили в готелі м. Дружківка. Це свідчить про те, що вони були відряджені сюди у зв'язку зі справою Тихого й Руденка.

Коли дружина Руденка попросила дозволу адміністрації готелю пропустити до неї двоє друзів на 30 хвилин (з 6-ої години до 6.30), то адміністрація рішуче заперечила, не зважаючи на те, що поруч висіли правила, які дозволяли запрошувати гостей, якщо це не пізніше 11-ої години вечора.

Наступного дня, тобто 28 червня, суд мав продовжуватися о 9-ій годині ранку. Родичі, свідки й друзі підсудних прийшли о 7-ій годині і побачили, що будинок вже охороняється дбайливіше і на подвір'я до убиральні вже нікого не пропускають, цього разу охоронники вже з червоною пов'язкою на рукаві.

Дружина Руденка намагалася зазирнути в порожню ще залю, але її знову виштовхали з коридору.

О год. 8.30 вийшла секретар суду і зібрала повістки від свідків. Дружина Руденка просила, щоб вона прийняла від неї заяву до суду відносно порушення прав захисту, але секретар відмовилася і сказала, що у підсудного Руденка є захисник і про це треба розмовляти з ним. Вона пообіцяла сказати адвокатові, що його хоче бачити дружина Руденка. І адвокат, дійсно, незабаром вийшов. Він сказав, що оборонцем Руденка його призначила Президія Донецької колегії адвокатів, а працює він в Юридичній консультації Калінінського району м. Донецька. Він називається Алексєвнін, Федір Іванович. Потім він запитав, про яку заяву говорила дружина Руденка секретареві суду. Жінка Руденка відповіла, що вона вносить протест проти того, що КҐБ призначив свого адвоката, а її не повідомив про закінчення слідства і таким чином позбавив змоги змогти взяти адвоката, якого вона б бажала. На це адвокат Алексєвнін дуже образився і сказав: „Тоді нам з вами нема про що говорити". І пішов.

Тим часом „публіка" почала заходити до залі. Але з натовпу знову чиїсь сильні руки висмикували тих, чия присутність на суді була небажана, Тих, що наполягали, посадили до міліційного авта і повезли до відділу міліції „для вияснення особи". Це були двоє молодих людей з Москви (Пьотр Старчик та Кирилл...) . Їх притримали в КПЗ (камері попереднього ув'язнення від 28 червня до 1 липня дві години після присуду). Того ж самого дня (28 червня) з Донецька до Дружківки знову приїхали двоє киян (Петро Вінс з другом), сподіваючись все ж таки потрапити на суд, але їх забрали з автобуса, відвезли до міліції, обшукали, відібрали гроші, видали квитки на літак, посадили на літак і відіслали додому до Києва. Потім до міліції привезли ще троє, які намагалися попасти до судової залі. Хто вони — невідомо. Не дозволили зайти до суду й мешканцям Дружківки, Краматорська, Константинівки та Донецька, які юрмились коло будинку, хоч у залі було багато вільних місць. Не пустили навіть рідну сестру Тихого з чоловіком, хоч вони й не були свідками. Сторожа відповіла, що голова суду не дозволяє.

На шостий день суду, тобто 28 червня, до залі пустили лише 80-літню матір Тихого та сестру Руденка, а під вечір того ж самого дня ще й двох синів Тихого.

ФЕСТИВАЛЬ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ В ЧІКАҐО

Чікаґо. — 18-ий річний фестиваль національностей відбудеться тут в суботу і неділю, 29 і 30 жовтня, на Нейві Пір над озером Мічіґен з участю біля 30 етнічних груп, включно з українською. Цю кожнорічну імпрезу влаштовує управа міста Чікаґо. Українська група візьме участь в культурно-мистецькій виставці, в базарі і в приготуванні українських страв ініціятивою місцевого відділу ОЖ ОЧСУ. В мистецьких виступах візьме участь танцювальна група і оркестра місцевого Відділу ОДУМ. Вступ на цей фестиваль вільний.

В безмежному болю і смутку повідомляємо Рідню, Приятелів і Знайомих, що дня 23-го вересня 1977 року, ненадійно, відійшла у Вічність у Щеціні, Польща, на 88-му році життя, наша Найдорожча
МАТИ, БАБЦЯ і ПРАБАБЦЯ
бл. п.
ЄЛИСАВЕТА ГРИЦАК з дому СЕКУНДА
вдова по Радникові Судовім у Золочеві.
В глибокому смутку:
ІРЕНА — дочка з чоловіком МИХАЙЛОМ ЯНОВИЧЕМ
Сестра ЙОАННА ПМБ — внучка
ЛІДА — дочка з родиною в Польщі
Ближча і дальша Родина в ЗСА, Канаді, Україні та Польщі

Управа Товариства Українських Правників у ЗСА
з глибоким жалем і смутком повідомляє Товаришів Правників і всю Українську Громаду, що в середу, 19-го жовтня 1977 р., несподівано, відійшов у Вічність

бл. п. мґр прав
РОМАН КЕКІШ
нар. 11-го червня 1911 р., член Управи нашого Товариства.
ПОХОРОН відбувся в суботу, 22-го жовтня 1977 р., з церкви св. Юра на цвинтар УПЦеркви в [illegible], Н. Дж.
•
Вельмишановній Дружині Покійного і всій Родині, висловлюємо наші найглибші співчуття.
•
Замість квітів на свіжу могилу Дорогого Товариша, складаємо скромний даток на будову церкви св. Юра в Ню Йорку.
ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ в ЗСА

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашої Найдорожчої ДРУЖИНИ, МАМИ і БАБУНІ
бл. п.
МАРІЇ МИКУЛИНЕЦЬ
буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
у вівторок, 8-го листопада 1977 року в церкві св. Ів. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.
Про молитви в цей день просять:
чоловік — ФЕДІР
син — СТЕФАН
дочки — ІРИНА й АННА
внуки — ДАЄН, ЛІСА, ДАНА і ТЕРЕСА

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в п'ятницю, 21-го жовтня 1977 року, на 56-му році життя, відійшов у Вічність по тяжкій недузі, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, БРАТ і ЗЯТЬ
бл. п.
МИРОСЛАВ СТАХІВ
громадський діяч, голова Відділу УККА в Бріджпорті, кол. дивізійник.
ПОХОРОН відбувся в понеділок, 24-го жовтня 1977 р., о год. 9-ій ранку з парафіяльної церкви св. Покрови в Бріджпорті, Конн.
ПАНАХИДА була відслужена в неділю, 23-го жовтня 1977 р., о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Charles T. Pistey, Bridgeport, Conn.
В глибокому смутку:
дружина — ДАРІЯ
сини — ЮРІЙ і МИРОН
теща — СОФІЯ КОЗАК
сестри — ОЛЬГА і СТЕФА в Україні

10-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ВІДДІЛУ ОЖ ОЧСУ В НЮ ЙОРКУ

Багато у нас українських поселенців в З'єднаних Стейтах Америки тепер різних ювілеїв і річниць, якими численні організації та установи відзначують своє існування і свою працю на протязі 10, 20, 50-ох, а то й більше років, бо українська спільнота на поселеннях не тільки добре зорганізована, але також активна на усіх відтинках політичного, громадського, мистецького, наукового, молодечого й іншого життя. Бувають, очевидно, різні ювілеї і зустрічі: від одних залишаються прекрасні враження на довгі роки, від інших в серцях і пам'яті зафіксовуються тільки факти спаду чи росту даної організації. Організація про яку хочемо говорити, а саме Відділ Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України в Ню Йорку, яка відзначила в неділю, 16-го жовтня ц.р. своє 10-ліття чину і праці, належить до особливих організацій, бо хоч вона й жіноча, але в неї незвичне завдання — вона займається в більшості політичною працею в користь визволення України, а харитативні, культурні та соціяльні проблеми існують для неї тільки, як допоміжні чинники в досягненні основної мети.

Коли автор цих рядків прийшов, на запрошення голови Ювілейного Комітету пані Марії Твердовської, до залі, у якій мало відбутись святкування, він був мило вражений обстановою. У величенькій кімнаті перед залею у Досі ОУВФ на 136 2-га евеню, в очі кидалась прекрасно влаштована членкинею ОЖ ОЧСУ пані Володимирою Харук виставка жіночих видань, фотографій, газетних відтинків, значків, медаль, брошур, інформаційної літератури. Все це відзеркалює велику працю проroблену Відділом ОЖ на протязі довгих 10-ох років. Сама заля естетично прибрана квітами, організаційними і національними прапорами, вишивками тощо. В залі, в міжчасі, зібралось біля 250 осіб, членів, симпатиків і представників різних організацій, переважно організацій УВФ, які прийшли численно, щоб разом з нашим активним жіноцтвом гідно вшанувати 10-літній Ювілей.

До залі входить почесна президія на чолі з оо. Іваном Шевчуком, ЧСВВ, представником парафії св. Юра і о. прот. Іваном Ткачуком, УАПЦ, довголітнім духовником сумівської мололі на Оселі в Елленвіллі. Серед почесної президії видніє також все однакова, все актина і все жвава постать голови Головної Управи ОЖ ОЧСУ і ініціяторки та основниці цієї Організації мгра Уляни Целевич, яку всі знають, всі люблять, всі шанують за її невсипущу працю для добра ОЖ і української справи взагалі.

Бенкет, чи зглядно вечір радости, відкриває голова бенкетового Комітету пані Марія Твердовська, яка доклала чимало зусиль, щоб це свято випало добре і передає керівництво вечора в руки ,,господині'' чи тостмайстера письменниці Мирославі Ласовській, яка після короткого вступного слова теперішньої голови Відділу пані Дарії Степаняк, представила гостей за головним столом, а саме: теперішню голову Відділу пані Д. Степаняк, письменницю Аллу Коссовську-Давиденко, проф. Меланію Байлову, директорку УМІ, Марію Нестерчук, голову Відділу в Асторії, д-ра О. Соколишина, представника АП АБН, пані Олю Сливку, представницю Окружної Ради СУА, мгра І. Винника, представника ГУ ООЧСУ, А. Соколика, репрезентанта ОУВФ в ЗСА, вже згадувану мгр Уляну Целевич, голову ГУ ОЖ, мгра Івана Базарка, екзекутивного директора канцелярії УККА, інж. Є. Івашкова, голову КОУАО, Метрополітального Відділу УККА, К., Василика, голову Осередку СУМА в Ню Йорку, проф. П. Андрієнко-Данчук, директорку Школи СУМА, пані Ольгу Томашівську, голову УЖДО, пані Марію Кульчицьку, голову Відділу з Йонкерсу, Андрія Прядку, представника ГУ ТУСМ-у та вже згадуваних обидвох отців, як також численних представників на залі від ООЧСУ, ОЖ ОЧСУ, СУМА, СУА, УРС, УНП, УНС, Т-ва УПА. Відчитано також численні писані привіти.

Молитвою подяки, щр її провів о.і.Шевчук, розпочато ювілейні бенкет і вшануванням пам'яті тих членів ОЖ, які відійшли в 10-літньому відстані у Вічність. Присутні з великою увагою вислухали головну промову, що її виголосила, як завжди фахово й в піднесенні мгр Уляна Целевич, яка прибула на ювілейні святкування з далекого Чікаго. Згадуючи про 60-річчя Української Національної Революції, що її цього року відзначають українці у вільному світі, прелегентка заявила, що у процесі цієї довгої праці і боротьби ОУВФ, а між ними ОЖ ОЧСУ, вклали свою чималу частинку. Після загальних принципових стверджень, пані У. Целевич розповіла про працю ОЖ в Ню Йорку, про її тяжкі початки, про трудний нюйоркський ґрунт, зупиняючись на політичній праці, а зокрема на праці в обороні українських політичних в'язнів, численних голодівках, збиранні підписів під окремими петиціями, участи в маніфестаціях, особистих інтервенціях в Білому Домі. В кінці доповідачка відмітила, що ,,воля не є привілеєм тільки вибраних народів, воля належиться усім, тимбільше українській нації, яка принесла у боротьбі за свободу вже так багато жертв'', — заявила пані У. Целевич під грімкі оплески присутніх. Опісля вона індивідуально подякувала за працю членкиням Відділу, зокрема Дарії Степаняк, Марії Твердовській, Мирославі Ласовській, Марії Лозинській та усім членам, закликаючи їх і цілу українську громаду до ще більш активної праці, бо Україна переживає тяжкі часи наступу Москви на українство і її треба нашої допомоги. Коротке слово виголосила також, друга з черги, голова Відділу, письменниця Мирослава Ласовська (першою головою Відділу була Олександра Грицковян), звертаючи особливу увагу на доріст і молодих членкинь, яким треба передавати працю старших. Вона також заповідала, що вневдовзі появиться книжка про працю ОЖ. Звернення до членкинь і громади виголосила також пані Д. Степаняк. Вона подякувала пані Марії Твердовській і паням з Комітету підготови — М. Ласовській, Б. Сидор-Чарторийській, Н. Хомут, С. Когут, М, Василик, Ю. Копчинській, М. Коваль, М. Коханській, М. Губак, А. Кульчицькій і В. Харук за добре приготування свята. Коротенькі привітання виголосили майже всі представники Центральних Організацій.

У мистецькій частині успішно виступили: дівочий хор ОСУМА ,,Жайворонки'' під диригентурою проф. Л. Стругацького і акомпаньяментом Хризанти Зубрицької-Янг з кількома піснями; тріо бандуристів родини Данилевих, які зворушили присутніх до сліз піснею про хлопчика і його матір, яка відбувала покарання за дротами совєтських концтаборів. Цю пісню передав з України невідомий автор. Пані А. Давиденко відчитала декілька своїх віршів, присвячених ювілеєві і жінкам, а співачка-солістка сопрано Зеновія Лавришко-Бундзяк при акомпаньяменті маестра В. Гентіша чудово проспівала пісні: ,,Ой на гору козак воду носить'', ,,Діброва зелена'' і ,,Як стрільці ішли з України''.

Вкінці коротко промовляв ще о. прот. І. Ткачук, УАПЦ, який також провів кінцеву молитву, після чого приявні відспівали пісню ,,Не пора'', що її заінтонував інж. Р. Степаняк, чим було закінчено ці під кожним оглядом вдалі святкування 10-літньої плодотворчої і корисної праці Відділу ОЖ ОЧСУ в Ню Йорку.

Не зважаючи на численні труднощі і несприятливі умовини, як також менше зацікавлення до політичного життя, провід ОЖ ОЧСУ і його актив приобіцяли й далі невпинно працювати з глибокою вірою і переконанням, що ця діяльність піде на користь святій ідеї, визволення українського народу з-під ворожої окупації та відновлення Української Самостійної Незалежної Держави.

В. Л-ць

,,РУСЬКА ДОЛЯ''...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

був обведений дротом і належав під нагляд автора, якому всі ці справи мусіли бути добре відомі.

У великім Бичкові на вулиці вбито в 1939 р. без причин й суду управителя школи Дмитра Остапчука. Дмитро був сином відомого громадського діяча Яцка Остапчука, колишнього посла до віденського парламенту. Тіло вбитого залишено на вулиці, так що дрібні діти-син і дочка Дмитра збирали частини з розбитої кулею голови свого тата. Було б цікаво знати, що зробив о. д-р Марина, як шеф шкільництва, в справі цього злочину та з яким вислідом.

В рецензії ми зайнялись тільки важливішими подіями, представленими автором скреслено, не повністю і невірно. Помимо того, що в книзі є деякі нові, досі ще невідомі інформації по лінії внутрішньої адміністрації краю за окупації, основною тезою книги є оживити мадярський ревізіоністичний рух, викликати враження, що русини й мадяри є два вічні приятелі та що доля русинів є забезпечена тільки в Мадярщині. А о. д-р Марина виступає як русин тільки тому, щоби викликати враження, що за ним стоїть край і він є речником русинів. Тому й не диво, що мадярська преса в ЗСА писала про книжку з великим захопленням, мавши на увазі наведені нами інтенції автора та політично імперіялістичні цілі Мадярщини.

Автор не наводить жадного офіційного документу, не використовує преси, ані спогадів інших авторів. Він обмежився до власних спостережень і власної ролі, яку представив у формі спогадів, хоча назва книжки і її тематика вимагають повного, документально-державницького політичного опису. Тому книжка не представляє собою жадної історичної вартости.

О. д-р Марина нічим не відрізняється від інших неприхильних українській справі мадярських авторів, які дивляться на українську проблему крізь засмаровані мадярською ігноранцією окуляри та через типічну мадярську надутість, без уваги на добу, в якій живуть. ,,Сімсот років'' — так автор подає ,,нашого співжиття в Угорщині'', і двадцять років в Чехо-Словаччині, без сумніву залишили в розвитку нашого народу свої сліди, позитивні і негативні. Хочемо, однак, зазначити, що коли б хто хотів би ставити знак рівняння між обома державами по відношенні до Карпатської України, то це було би обидою Чехо-Словаччини.

Роля о. д-ра Марини в користь Мадярщини між двома світовими війнами ще далеко не висвітлена. Вона показалася для нас небезпечною власне тим, що він, як мадяр, прикидався русином, що уможливило йому здобути довір'я й поважні впливи в церковній ієрархії та світських установах. Є це гра т. зв. подвійної моралі, яку не кожний вміє грати. О. д-р Марина міг би повністю й правдиво насвітлити добу окупації Карпатської України Мадярщиною, бувши в центрі мадярської окупаційної політики. Сумніваємось, чи він це зробить. В одному ми певні, що в новітній історії нашого народу він знайде своє місце відповідне його ролі.

Шаховий турнір УСЦАК

Філядельфія. — Цьогорічні шахові першенства УСЦАК відбудуться тут у приміщеннях УСО ,,Тризуб'' від п'ятниці до неділі, 25—27-го листопада. Змагання відкриті для чоловіків і юньйорів та проходитимуть швайцарською системою (40 ходів за перші дві години, 20 за наступну). Змагання проходитимуть у двох рундах кожного дня, в п'ятницю і суботу в 10-ій год. вранці і в 4-ій год. по полудні, а в неділю — в 9-ій год. вранці і в 2-ій год. по полудні. За три перші місця встановлені нагороди в сумах 250 дол., 125 дол. і 75 дол., а для юньйорів — 50 дол., Провідниками змагань є Богдан Миндюк і мгр Мирослав Субтельний. Зголошення слід висилати на адресу: Сидір Новаківський, 1331 Rascomb St., Philadelphia, Pa. 19141, тел.: (215) 455—9789

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТОК ПОДАРУВАЛА 500 ДОЛ. КОРПОРАЦІЇ ,,УКРАЇНСЬКА ОПЕРА''

Детройт, Міч. — Капеля Бандуристок при Осередку СУМА ім. гетьмана П. Орлика в Детройті, під мистецьким керівництвом маестра Петра Потапенка, приєдналася, як мистецька одиниця, до Корпорації ,,Українська Опера'' в Америці. Управа Капелі пожертвувала для Корпорації 500 дол., а також запросила відому оперову солістку, президента Корпорації ,,Українська Опера'' п-ні Галину Андреадіс, на серію гостинних виступів із Капелею, що відбудуться ще цього року в Америці й Канаді, на відзначення 20-ліття з часу заснування Капелі.

Відзначення срібного ювілею Української Мистецької Студії у Філядельфії

В цьому році сповнилось саме 25 років праці однієї з небагатьох виховно-мистецьких клітин, яка в постійній праці над мистецьким вихованням молоді провела чверть століття вщіплюючи любов до мистецтва, навчаючи історію не тільки всесвітнього мистецтва, зокрема спиняючись на українському, яке під сучасну пору в Україні мусить служити в більшій частині ,,восхвалюванні'' режимних вислужників, бо в іншому випадку постигає його доля Алли Горської, а в найкращому випадку творчість їхня припадатиме порохом. І з перспективи 25-річчя мусимо признати, що Українська Мистецька Студія сповнила у великій мірі свої завдання. Багато студентів з основними підставами і знанням, набутому у Студії, завершили своє знання — студії по чужих коледжах і академіях для одержання диплому — багато з них це люди з мистецьким іменем, багато працює викладачами по університетах, частина працює у власних студіях. В інших студентів поруч мистецьких зацікавлень висунулися на перший плян більш практичні і конечні для життєвої дійсності, яким віддалися, але не занедбують своїх мистецьких талантів і у вільних хвилинах присвячують їм більше уваги. Студенти зглядно їхні батьки зрозуміли, що мистецтво кожного роду людини ушляхетнює й витворює інший погляд на буденні злидні і оточуючий його світ.

Діловий Комітет заплянував відзначити ці замітні роковини Мистецькою Виставкою праць колишніх і теперішніх студентів вже 29-го жовтня ц. р. о год. 4-ій по полудні у Домі Студії; виставка триватиме до 12-го листопада. В цьому дні відбудеться в Музеум оф Арт, при Парк евеню й 26-ій вул., год. 6:30 — Ювілейний Вечір з мистецькою програмою. В дальших святкуваннях Срібного Ювілею запляновано виграша подарованих мистцями картин і скульптури і подумана вона на придбання фондів для дальшого ведення Студії. Віримо, що жертвенна наша громада відповідно оцінить праці Студії і візьме участь у наших святкуваннях. Хто не має змоги це зробити, а хоче в чомусь допомогти, радо приймемо пожертви, які своєчасно будуть проголошені в пресі і за що Студія буде дуже вдячна.

Стефанія Бернадин